

Bakalářský studijní program: **Ekonomika a management**

Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**

Daně a daňová politika ČR

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: **Michaela ADÁMKOVÁ**

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Petr Kout, CSc.

Praha, 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Daně a daňová politika ČR zpracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího Ing. Petra Kouta CSc. bakalářské práce a že veškeré použité zdroje jsem uvedla v Seznamu použité literatury.

V Praze dne 11.11.2018

.....

Michaela ADÁMKOVÁ

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu Ing. Petru Koutovi, CSc. za cenné rady a připomínky při zpracování bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala přátelům a partnerovi Janu Ježkovi za podporu.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor	Michaela ADÁMKOVÁ
Bakalářský studijní program	Ekonomika a management
Obor	Účetnictví a finanční řízení podniku
Název	Daně a daňová politika ČR
Název (v angličtině)	Taxes and tax policy of the Czech Republic

Zásady pro vypracování:

Cíl práce: Cílem je srovnat současnou daňovou politiku České republiky, její změny během posledních let a daňové zatížení firem v České republice s ostatními členskými státy Evropské unie v závislosti na jednotlivých formách podnikání a navrhnout případné změny daňové politiky České republiky.

Postup práce:

1. Charakteristika daňové politiky ČR.
2. Daňová politika států EU.
3. Daňové zatížení firem v ČR.
4. Komparace daňové politiky v ČR s ostatními státy EU.
5. Komparace daňového zatížení dle forem podnikání.

Metody: deskripce, analýza, průzkum, komparace, návrh

Rozsah práce: 40 - 55

Seznam odborné literatury:

1. AGEL, Jonas and Peter Birch SORENSSEN. *Tax policy and labor market performance*. Cambridge, Mass: NIT Press, 2016, pp. 344. ISBN 978-80-262-0122-94.
2. NERUDOVI, Danuše. *Daňová politika v Evropské unii*. 13. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 213s. ISBN 978-80-7552-682-3.
3. ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii: daňové systémy všech 28 členských států EU, legislativní základy daňové harmonizace včetně judikátů SDEU, společný konsolidovaný základ daně (CCCTB), akční plán BEPS, zdanění finančního sektoru*. 7. vyd. Praha: Leges, 2018, 382 s. ISBN 978-80-7502-274-5
4. VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2018*. 14. vyd. Praha: 1. VOX, 2018, 404 s. ISBN 978-80-87480-63-2.
5. Zákon č. 94/2018 Sb., Daňový řád. In: Sběrka zákonů. 5. 6. 2018. ISSN 1211-1244.

Datum zadání bakalářské práce: duben 2018

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2019

Michaela ADÁMKOVÁ
student

Ing. Petr KOUT, CSc.
vedoucí bakalářské práce

doc. Ing. Hana BŘEZINOVÁ, CSc.
garant studijního oboru

doc. Ing. Hana BŘEZINOVÁ, CSc.
rektorka SVŠE Znojmo

ABSTRAKT

Bakalářská práce pojednává o problematice daňové politiky České republiky. Cílem práce je komparace českého daňového systému s daňovými systémy některých vybraných států Evropské Unie a případný návrh daňových změn. První, teoretická, část práce je věnována deskripci daní a daňové politiky ČR. Druhá, stěžejní, praktická část práce popisuje návrhy daňových změn, především zavedení několika nových daní a jejich očekávaných dopadů.

Klíčová slova: daň, zdanění, daňová politika, Česká republika, Evropská unie

ABSTRACT

This graduation thesis deals with question of taxes in Czech republic. The main goal is to compare czech tax system with tax systems of some selected states of European Union and eventually proposal some changes in our tax systém. The first theoretic part is devoted to the description of taxes and tax policy. The second, fundamental, part describes tax changes proposals, chiefly implementation of new taxes and their awaited impacts.

Keywords: tax, taxation, tax policy, Czech republic, European Union

OBSAH

1	ÚVOD	9
2	CÍL PRÁCE A METODIKA	10
3	TEORETICKÁ ČÁST	11
3.1	DAŇ, JEJÍ FUNKCE A KONSTRUKCE	11
3.1.1	Definice daně	11
3.1.2	Funkce daní	11
3.1.3	Konstrukční prvky daní	12
3.1.4	Daňové zásady	14
3.2	DAŇOVÁ POLITIKA A DAŇOVÝ SYSTÉM	15
3.2.1	Funkce daňového systému	15
3.2.2	Přímé a nepřímé daně	16
3.3	SPRÁVA DANÍ	17
3.3.1	Subjekty správy daní	18
3.3.2	Zásady správy daní	19
3.3.3	Stádia správy daní	20
3.4	DAŇ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB	22
3.4.1	Poplatníci a plátcí	22
3.4.2	Předmět daně	22
3.4.3	Základ daně	23
3.4.4	Příjmy ze závislé činnosti	23
3.4.5	Příjmy ze samostatné činnosti	24
3.4.6	Příjmy z kapitálového majetku, příjmy z nájmu a ostatní příjmy	24
3.4.7	Výpočet daně	25
3.4.8	Výběr daně	26
3.5	DAŇ Z PŘÍJMŮ PRÁVNICKÝCH OSOB	26
3.5.1	Poplatníci daně	26
3.5.2	Základ daně	27
3.5.3	Výpočet daně	27
3.5.4	Placení daně	28
3.6	MAJETKOVÉ DANĚ	29
3.6.1	Daň z nabytí nemovitých věcí	29
3.6.2	Daň z nemovitých věcí	30
3.7	DAŇ Z PŘIDANÉ HODNOTY	31
3.7.1	Základní terminologie	31
3.7.2	Předmět daně	32

3.7.3	Subjekt daně	32
3.7.4	Výpočet a výběr daně	32
3.8	DANĚ ZE SPOTŘEBY	33
3.8.1	Spotřební daně	33
3.8.2	Energetické daně.....	35
3.8.3	Daň silniční.....	36
4	PRAKTICKÁ ČÁST	38
4.1	KOMPARACE DAŇOVÉ POLITIKY ČR SE STÁTY EU.....	38
4.1.1	Komparace přímých daní se zaměřením na DPPO	38
4.1.2	Komparace daně z přidané hodnoty - Snížení sazeb DPH	41
4.1.3	Méně obvyklé druhy daní uvalované ostatními státy EU.....	43
4.2	ÚPRAVA ZDANĚNÍ SE ZAMĚŘENÍM NA SPOTŘEBNÍ DANĚ.....	45
4.2.1	Zavedení nových daní.....	45
4.2.2	Daň z cukru.....	47
4.2.3	Daň z tuku.....	49
4.2.4	Zvýšení spotřební daně z lihu, piva, vína a meziproductů	51
4.2.5	Zvýšení spotřební daně z tabákových výrobků a surového tabáku	53
4.2.6	Dílčí schnutí.....	56
4.3	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	56
5	ZÁVĚR	61
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	62
7	SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ, GRAFŮ A SCHÉMAT	63
8	SEZNAM ZKRATEK.....	64
9	PŘÍLOHA	65

1 ÚVOD

S daněmi se můžeme setkat již od nepaměti, mají v podstatě stejně dlouhou historii jako sám stát. Dnes jde o běžně používaný pojem, se kterým se setkáváme téměř denně, a tvoří jednu z mála jistot v našem životě. Už Benjamin Franklin, jeden ze zakladatelů USA, prohlásil, že: „Nic není na světě jistého, jen smrt a daně.“ (Kubátová, 2015, str. 11)

Jedná se o velmi složitou, nicméně stále aktuální problematiku, které je dozajista nutno věnovat pozornost. Ať už si to připouštíme nebo ne, daně hrají důležitou roli v životě každého z nás. Nejspíše bychom se sami divili, kdybychom zjistili, kolik času za svůj život strávíme zabýváním se daňovou problematikou, například tvorbou a podáním daňového přiznání nebo studiem daní.

Stát prostřednictvím daní nejen získává příjem do státního rozpočtu, ale také ovlivňuje naše smýšlení a následné chování. Lze tedy říci, že mají nad námi všemi obrovskou moc. Proto se autorka této práce domnívá, že by s jejich pomocí mohl, ba dokonce měl, stát zasahovat do ekonomiky a přispět ke zvýšení kvality našeho života a ochraně životního prostředí. Toho by se dalo docílit nejen úpravou výše sazeb stávajících daní nebo odstraněním některých daní, ale také zavedením daní zcela nových.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

Cílem této práce je prostřednictvím deskripce poskytnut stručný přehled o daňové politice České republiky, objasnit její nepostradatelnost pro dobře fungující stát, její komparace s ostatními státy Evropské unie a v neposlední řadě návrh několika daňových změn. Za pomoci dotazníkového šetření je posléze proveden průzkum spokojenosti občanů ČR s naší současnou daňovou politikou a zjištěn jejich názor na autorkou navrhované změny ve zdanění.

Práce je rozdělena do dvou základních částí, na část teoretickou a část praktickou. Teoretická část je věnována vymezení základních daňových pojmů, seznámení s požadavky, které jsou na daně kladeny, deskripci současné daňové politiky České republiky a stručné charakteristice jednotlivých daní české daňové soustavy.

Praktická část práce je zaměřena na stručné porovnání daňového zatížení v České republice s některými vybranými státy Evropské unie, se zaměřením na daň z příjmů právnických osob, následnou identifikaci největších odlišností. Poté je provedena komparace daní ze spotřeby a navrhnuo několik změn ve výši sazeb daní a kromě úprav stávajících daní je navrhnuo také zavedení několika dalších daní, které by měli přispět nejen ke zlepšení kvality našeho života, ale i ochraně životního prostředí. Součástí praktické části je taktéž dotazník a jeho vyhodnocení.

V závěru práce je provedeno zhodnocení současné daňové politiky České republiky, vyhodnocení dotazníkového šetření a schnutí výhod a nevýhod, které by navrhované změny v oblasti zdanění přinesly.

3 TEORETICKÁ ČÁST

3.1 Daň, její funkce a konstrukce

Daně společně s cly, pojistným a dalšími poplatky daňového charakteru vyjadřují transfer finančních prostředků od soukromého sektoru k veřejnému a jsou jedním z nejvýznamnějších příjmů státního rozpočtu. (Kubátová, 2015, str. 15–16)

3.1.1 Definice daně

Daň můžeme definovat z různých hledisek. Z ekonomického pohledu jde o povinnou, zákonem uloženou platbu, která plyne do veřejného rozpočtu a splňuje následující vlastnosti:

- nenávratnost,
- neekvivalentnost a
- zpravidla neúčelovost.

Z právního pohledu se jedná o povinnou platbu do veřejného rozpočtu, která se daň jmenuje. (Vančurová, Láchová, 2018, str. 9)

Nenávratnost značí, že uhrazením příslušné daně nevzniká subjektu nárok na její vrácení. Úzce s tím souvisí neekvivalentnost, které znamená, že subjektu nenáleží žádné protiplnění. (Radvan, 2015, str. 8)

Neúčelovost daně se projevuje tím, že většinou nikdo přesně netuší, na jaký konkrétní účel budou vybrané prostředky využity. V některých případech je však účel vyjádřen již tím, kam daň plyne, jako například u silniční daně. (Vančurová, Láchová, 2018, str. 10)

3.1.2 Funkce daní

Daně jsou jedním z ekonomických nástrojů státu a slouží k naplňování veřejného rozpočtu, aby z něj bylo posléze možné hradit určité potřeby. Kromě této úlohy však mají daně celou řadu dalších, velice důležitých, funkcí. Těmi nejpodstatnějšími jsou:

- fiskální,
- stabilizační,

- redistribuční (regulační),
- stimulační a
- alokační. (Vančurová, Láchová, 2018, str. 11)

Fiskální funkce je primární funkcí daní a vyjadřuje schopnost naplnit veřejný rozpočet, tedy zajistit příjmy státu či jiným veřejnoprávním korporacím. Tato funkce musí být vždy zachována, nesmí to však být na úkor ostatních funkcí (Vančurová, Láchová, 2018, str. 11)

Stabilizační funkce daní má za úkol zmírňovat cyklické výkyvy v ekonomice. (Vančurová, Láchová, 2018, str. 13)

Úkolem regulační funkce je zmírnění rozdílů ve výši důchodu jednotlivých subjektů, tedy transfer bohatství a důchodů od bohatších k chudším. (Vančurová, Láchová, 2018, str. 12)

Stimulační funkce je vlastně opakem redistribuční funkce, snaží za pomoci daňových nástrojů ovlivňovat činnost ekonomických subjektů. (Radvan, 2015, str. 11)

Alokační funkce má své uplatnění především v situacích, kdy trh neefektivně alokuje zdroje vzhledem k potřebám, zjednodušeně řečeno, když trh selhává. V takovéto situaci lze buďto vložit prostředky do oblastí, kde jich je nedostatek nebo naopak. (Kubátová, 2015, str. 19)

3.1.3 Konstruktivní prvky daní

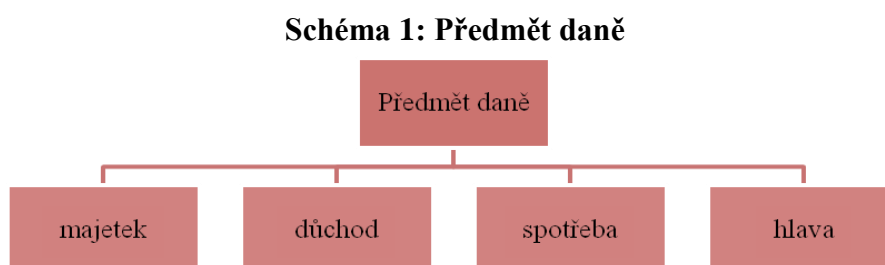
Konstrukce daní je velmi složitý proces, při kterém není důležité jen to, zda stát vybere potřebné množství peněžních prostředků, ale také to, kdy a od koho se vyberou. Velkou roli hraje i to, jak výběr daní na ekonomické subjekty a domácnosti působí a jak moc je zatěžuje. Konstruktivních prvků existuje celá řada, těmi základními jsou:

- daňový subjekt,
- předmět daně,
- osvobození od daně,
- základ daně a zdaňovací období,
- odpočty od základu daně,

- sazba daně a
- slevy na dani.

Daňovými subjekty jsou osoby, kterých se daň dotýká. Lze je definovat jako osoby povinné strpět, odvádět nebo platit daň. Dělíme je na poplatníky a plátce daně. Poplatníkem rozumíme subjekt, jehož předmět je dani podroben. Naopak plátcem je subjekt, který je ze zákona povinen daň odvést do veřejného rozpočtu. V některých případech jsou tyto osoby shodné.

Předmětem daně je veličina, ze které se vybírá daň a pro správné vybrání daně je důležité jej co možná nejpřesněji identifikovat. Jak ukazuje následující schéma, předmět daně lze rozdělit do čtyř skupin:

Zdroj: Vančurová, Láchová, 2018, str. 16

Osvobození od daně identifikuje část předmětu daně, ze které se daň nevybírání. Tuto část daňový subjekt není povinen a ve většině případů ani oprávněn zahrnout do svého základu daně, a to včetně položek s ní souvisejících. Osvobození může být částečné nebo úplné.

Základem daně je v měrných jednotkách vyjádřený předmět daně, který byl upraven dle zákonných pravidel.

Zdaňovacím obdobím je pravidelný časový úsek, za který (nebo na který) se stanoví základ daně a vybírá daň.

Sazba daně vyjadřuje algoritmus, s jehož pomocí se z upraveného základu daně vypočte daň.

Slevy na dani snižuje vypočtenou daň, představuje tedy položku, která se odečítá od základní částky daně.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 13–37)

3.1.4 Daňové zásady

Na daňový systém bylo již od nepaměti kladeno hned několik požadavků. Základní principy (spravedlnost, efektivnost, průhlednost a právní perfektnost) byly popsány již v „daňových kánonech“ Adama Smithse. I v dnešní době by měli daně splňovat určité požadavky, chcete-li zásady, které vychází právě z teorie Adama Smitha. Jsou jimi:

- efektivnost,
- spravedlnost,
- pozitivní vliv na ekonomické chování subjektů (daňové stimuly),
- správné působení na makroekonomické agregáty a
- právní perfektnost a politická průhlednost.

Zásada efektivnosti říká, že daně by neměli způsobovat velké distorze v užitku a cenách různých druhů činností, to by mohlo vést k substituci a poté k narušení účinné alokace zdrojů.

Spravedlnost souvisí s redistribučním efektem daní, který má za úkol snížit rozdíly v důchodech jednotlivých subjektů. Pro zajištění této funkce v rámci daně z příjmů se někdy zavádí tzv. mezní sazba daně, které roste v souvislosti s růstem příjmu. (Agel, Sorensen, 2006, p. 5)

Daně by měli mít pozitivní vliv na ekonomické subjekty, neměly by tedy snižovat jejich ochotu spořit, přijímat podnikatelská rizika ani omezovat jejich pracovní úsilí.

Dalším z úkolů daní je stabilizovat makroekonomiku, a to především efektivním působením na poptávku soukromého sektoru, kdy daně odčerpávají část z jejího celkového objemu.

Princip právní perfektnosti a politické průhlednosti preferuje svobodu jednotlivce, právní neurčitost (nejasnost) považuje za větší nebezpečím než špatně stanovené daně.

(Kubátová, 2015, str. 41–43)

3.2 Daňová politika a daňový systém

Daňová politika spadá pod rozpočtovou politiku a zabývá se tvorbou a úpravou daňové soustavy, neboli daňového systému, který představuje všechny daně uplatňované na vymezeném území. Daně mají splňovat několik základních funkcí, které jsme si již definovaly a jistě se shodneme, že jedna daň by všechny plnila jen velmi obtížně. Proto je žádoucí vytvořit systém více daní, které jsou společně schopny splnit všechny požadavky a zároveň potlačovat své negativní dopady, případně znásobovat ty pozitivní.

Pro správné pochopení daňového systému je nutné říci, že náš současný daňový systém tvoří přímé a nepřímé daně, a také si vysvětlit některé základní pojmy týkající se daní, jako daňové zatížení, daňovou kvótu, daňový mix a rozpočtové určení daní. Daňové zatížení vyjadřuje celkovou daňovou povinnost, tedy sumu všech plateb, které je plátce povinen odvést do státního rozpočtu. Daňová kvóta vyjadřuje podíl vybraných daní na HDP. Daňový mix vyjadřuje kombinaci daní konkrétního státu, český daňový mix je v současnosti orientovaný na nepřímé daně, a to na úkor daní přímých. Velmi důležité je taktéž rozpočtové určení daní, které zkoumá, do jakých rozpočtů putují jednotlivé daně, respektive příjmy z nich plynoucí.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 46–57)

3.2.1 Funkce daňového systému

Jak již bylo zmíněno, daně mají celou řadu funkcí. Primárně však mají za úkol plnit funkci fiskální, tedy naplňovat státní rozpočet. Kromě toho, ale plní i další funkce, jako je:

- odolnost proti daňovým únikům,
- daňová efektivnost,
- daňová spravedlnost,
- daňová perfektnost,
- transparentnost,
- jednoduchost,
- předvídatelnost,
- srozumitelnost.
- pružnost,

Fiskální funkce je hlavním úkolem daňové soustavy a nikdy nesmí být potlačena ostatními funkcemi. Dostatečný daňový výnos by jistě zvládla zajistit pouze jedna daň, ale při správné kombinaci daní se mohou eliminovat jejich negativní dopady či dokonce posílit ty pozitivní.

Daňová spravedlnost je jen velmi obtížně splnitelným úkolem. Daň by měla odpovídat nejen prospěchu, který má subjekt ze spotřeby služeb, ale také jeho možnostem.

Význam transparentnosti daňového systému se neustále zvětšuje. Tato funkce umožňuje všem, kteří ovlivňují nebo mohou ovlivňovat daňový systém, vidět, jak daně působí.

Pružnost daňového systému vyjadřuje jeho schopnost včasné a správně reagovat na změny v ekonomice a v požadavcích společnosti. S touto funkcí se pojí předvídatelnost, která by měla umožňovat relativně správně odhadnout daňový výnos v několika následujících letech.

Jednou z nejdůležitějších funkcí, jejíž význam se neustále zvyšuje, je odolnost vůči daňovým únikům a její plnění probíhá například prostřednictvím kontrolního hlášení u DPH.

Jednoduchost spolu se srozumitelností mají každému daňovému subjektu umožnit bez velkých komplikací správně stanovit svůj základ daně a následně i daň.

Efektivností rozumíme snahu minimalizovat rozdíly mezi ztrátou užítku daňového subjektu a výnosem pro stát, zjednodušeně řečeno, jde o minimalizace nadměrného daňového břemene.

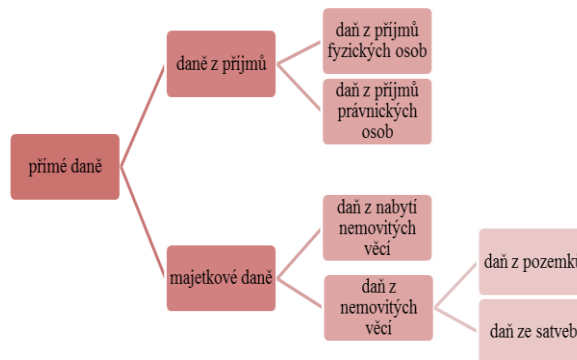
Právní perfektnost také zamezuje úplnému se vyhnutí dani, špatnému stanovení daně, ale i nejistotě daňových subjektů, jen díky ní může být daňový systém účinný.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 48–55)

3.2.2 Přímé a nepřímé daně

Jak již bylo zmíněno, jedno z nejdůležitějších dělení daní je na daně přímé a nepřímé. Typickým znakem přímých daní je jejich adresnost, díky které dobře plní daňovou spravedlnost. Přímé daně jsou často využívány jako regulační nástroj a oproti daním nepřímým, jsou poplatníky více pocíťovány. Velmi často však mají negativní dopad na nabídku práce a úspory. Členění přímých daní ilustruje následující schéma:

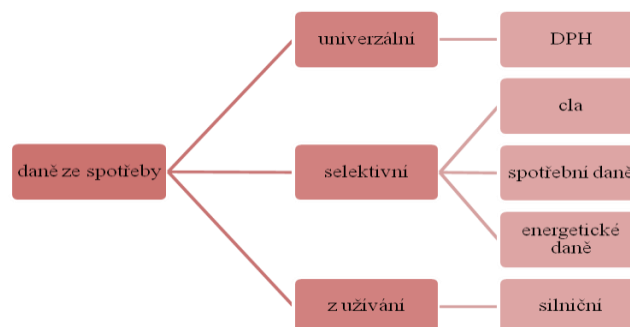
Schéma 2: Členění přímých daní

Zdroj: Vlastní tvorba, 2019

Nepřímé daně se často schovávají v cenách zboží, což je dané i tím, že jejich objektem je spotřeba. Významnost těchto daní během posledních let velmi vzrostla a stejně tak i jejich podíl. Došly také velmi daleko v procesu harmonizace daňových systémů. Nepřímých daní se v České republice uplatňuje celá řada a lze je rozdělit na univerzální (všeobecné) a selektivní.

Schéma 3: Členění nepřímých daní

Zdroj: Vančurová, Láchová, 2018, str. 62

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 58–64)

3.3 Správa daní

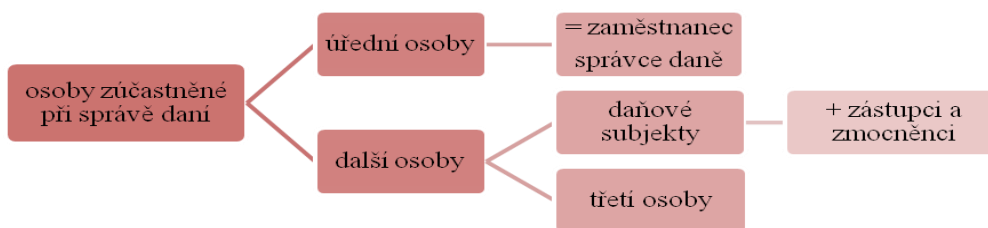
Správa daní je komplikovaný postup upravující pravidla pro správný výběr daně, vztahy mezi osobami zúčastněnými na daňovém řízení a práva a povinnosti těchto subjektů. (Radva, 2014, str. 105) Jeho cílem je řádně zjistit a stanovit daň a následně zajistit její výběr, zjednodušeně lze říci, že jde o snahu vybrat daň ve správný čas ve správné výši. Základní procesní daňovou normou v České republice je daňový řád.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 70–71)

3.3.1 Subjekty správy daní

Důležitou roli hrají při správě daní osoby na ní zúčastněné. Osob, které se podílejí na správě daní, existuje celá řada, od správce daně až po daňové subjekty nebo třetí osoby. Přehled všech osob zúčastněných na daňovém řízení zobrazuje následující schéma:

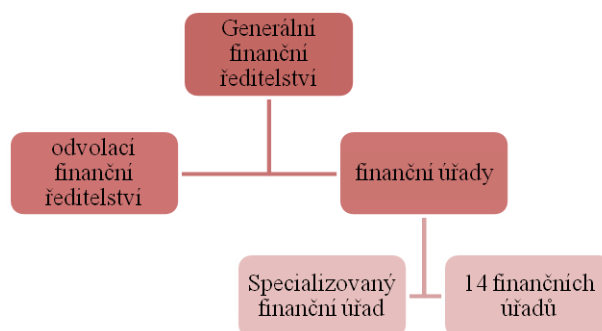
Schéma 4: Osoby zúčastněné při správě daní

Zdroj: Vančurová, Láchová, 2018, str. 71

Primární funkci hrají správci daně, kterými jsou státem pověřené správní orgány, například celní orgány. Většina daní je spravována prostřednictvím orgánů finanční správy, což z nich dělá nejdůležitější správce daně. Neopominutelnou roli mají daňové subjekty, tedy ty, které odvádějí daně do veřejných rozpočtů, jedná se zejména o plátce a poplatníky daně. Třetími osobami jsou všechny další osoby zúčastněné při správě daní. Jedná se například o soudní znalce, tlumočníky či svědky. Následující schéma zobrazuje členění orgánů finanční správy:

Schéma 5: Členění orgánů finanční správy

Zdroj: Vančurová, Láchová, 2018, str. 72

Hlavním článkem orgánů finanční správy jsou finanční úřady sídlící v krajských městech. Těchto úřadů je celkem 15, 14 s územní působností a jeden s celorepublikovou působností nazývaný Specializovaný finanční úřad, sídlící v Praze.

Daňové subjekty jsou povinni uskutečňovat všechna jednání a podání se svým místně a věcně příslušným správcem daně. Věcná příslušnost vymezuje, kterými orgány budou spravovány jednotlivé daně, zatímco místní příslušnost říká, ke kterému správci daně případnou jednotlivé daňové subjekty z pohledu teritoriálního.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 71-73).

3.3.2 Zásady správy daní

Při správě daní se vždy musí postupovat v souladu se zákony a ostatními soudními předpisy. Kromě nich je zapotřebí následovat i další pravidla nebo zásady, jako je:

- zákonnost,
- zákaz zneužití pravomoci,
- přiměřenost úkonů,
- vzájemná součinnost,
- mlčenlivost,
- hospodárnost a rychlost.
- rovnost zúčastněných subjektů,
- neveřejnost,
- volné hodnocení důkazů,
- materiální pravda,

Zákonnost ukládá správci daně povinnost akceptovat obecně závazné právní zásady a daňové subjekty zavazuje k plnění všech svých povinností a umožňuje jim využívat všech svých práv. S tím souvisí zákaz zneužití pravomoci, jenž zavazuje správce daně činit pouze opatření v souladu se zákonem.

Zásada přiměřenosti nabádá správce daně užívat prostředků, které nebudou osoby zúčastněné při správě daní zbytečně zatěžovat, ale zároveň mu umožní dosáhnout cílů správy daně.

Vzájemná součinnost vyzývá správce daně a daňový subjekt k vzájemné spolupráci, daňový subjekt k plnění své zákonné povinnosti a správce daně, aby mu v souvislosti s těmito povinnostmi poskytoval potřebné informace a pomocnou ruku.

Všechny subjekty zúčastněné na správě daně jsou vázány mlčenlivostí v souvislosti se skutečnostmi, které se při správě dozvěděli.

Princip volného hodnocení důkazů opravňuje správce daně rozhodnout, které důkazní prostředky budou uznány za důkazy. Ty poté hodnotí jednotlivě i ve vzájemných souvislostech. S tím souvisí právo daňového subjektu nahlížet do daňové části svého spisu.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 74–76)

3.3.3 Stádia správy daní

Správa daní je postup, jehož cílem je:

- registrační fáze,
- nalézací řízení,
- vyměření daně,
- doměření daně,
- placení daní,
- evidence daní,
- vybírání daní a
- vymáhání daní.

Registrační fáze téměř vždy předchází stanovení daně, slouží k zajištění podstatných skutečností pro stanovení, evidenci a zabezpečení úhrady daně, a především k registraci daňových subjektů. Povinnost registrace má každý daňový subjekt, jenž je oprávněn vykonávat podnikatelskou činnost, plní ji prostřednictvím přihlášky k registraci, na základě, které mu správce vydá osvědčení a přidělí daňové identifikační číslo (DIČ).

Úkolem nalézacího řízení je vyměření daně, což zahrnuje stanovení výše daně a její případné doměření. Oprávněný ke stanovení daně je jen správce daně, se kterým je daňový subjekt povinen spolupracovat a rovněž podat daňové tvrzení, jehož nejčastější podobou je daňové přiznání. Typy daňových tvrzení zachycuje následující schéma:

Schéma 6: Typy daňového tvrzení

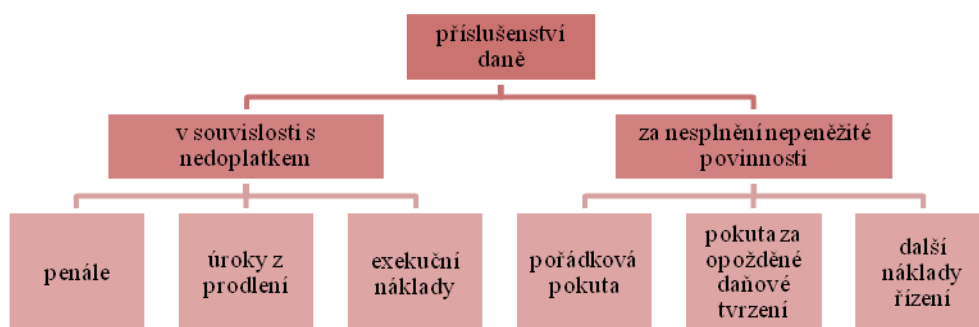
Zdroj: Vančurová, Láchová, 2018, str. 81

Řádné daňové přiznání je nutno podat v povinné lhůtě, opravné lze podat kdykoli mezi řádným přiznáním a koncem lhůty pro jeho podání. A v neposlední řadě dodatečné daňové přiznání, prostřednictvím něhož se navrhují změny již vypočtené daně. Naopak hlášení neslouží ke stanovení daně, využívá se u plátců, například ve formě kontrolního hlášení u DPH. Vyúčtování daně podávají plátcí důchodových daní a slouží pro stanovení odvodů záloh na dani ze závislé činnosti u fyzických osob a stanovení srážkové daně.

Vyměření daně provádí správce daně k poslednímu dni lhůty pro vyúčtování daně. Jestliže daňový subjekt sám zjistí, že poslední známá daňová povinnost je nižší než měla být, je povinen podat dodatečné daňové přiznání, a to do konce měsíce následujícího po zjištění této skutečnosti. V opačném případě se nejedná o povinnost, ale právo daňového subjektu.

Hlavním smyslem správy daní je uhrazení daně ve lhůtě splatnosti. Dnem splatnosti daně je zpravidla poslední den lhůty k podání řádného daňového přiznání. V některých situacích je stanovena i tzv. náhradní lhůta splatnosti, která má oddálit případnou hrozbu exekuce. Kromě daně musí dlužník uhradit ještě peněžité sankce, tzv. příslušenství daně.

Schéma 7: Příslušenství daně

Zdroj: Vančurová, Láchová, 2018, str. 86

Penále se používá jen v případě, že správce daně doměří daň. Nejdůležitější sankcí je úrok z prodlení za opožděné uhrazení daně. Pokuta za opožděné tvrzení daně se vyměří, pokud je tvrzení podáno o více než pět pracovních dnů později.

Daňovým subjektům zákon může stanovit povinnost platit zálohy na daň. Součet záloh na dani může převýšit částku splatné daně, čímž vzniká přeplatek na dani. Nedoplatek daně vzniká, když částka daně není uhrazena, přestože už uplynula doba splatnosti.

Pro placení daně je zákonem určena lhůta, ale pokud dlužník není schopen nebo ochoten dobrovolně zaplatit daň, přikročí správce daně k vymáhání daně. Lhůta pro placení daně činí šest let ode dne splatnosti a po jejím uplynutí zaniká právo na vymáhání daně. Jestliže se správce daně obává, že daň nebude uhrazena, může přikročit k zajištění daně.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 80–91)

3.4 Daň z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob je jednou z nejdůležitějších daní vůbec, bez, které by se neobešel žádný novodobý daňový systém. Dotýká se každého z nás a během posledních let se mezi lidmi stala synonymem daní. Její konstrukce je však velmi komplikovaná, což je zapříčiněno také pojistným sociálního pojištění, kterému příjmy fyzických osob podléhají.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 153–154)

3.4.1 Poplatníci a plátcí

Plátcí jsou osoby, které mají povinnost odvádět zálohy na daň z příjmů ze závislé činnosti nebo srážkovou daň. Poplatníky daně jsou všechny fyzické osoby a dále je dělíme na daňové rezidenty a nerezidenty. Daňovými rezidenty jsou FO s trvalým bydlištěm na území ČR nebo osoby, které na území ČR pobývají nejméně 183 dní v roce a zdaňují zde své celosvětové příjmy. Ostatní poplatníci jsou daňovými nerezidenty a zdaňují zde jen příjmy plynoucí z ČR.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 158–159)

3.4.2 Předmět daně

Předmětem daně jsou veškeré peněžní i nepeněžní příjmy fyzických osob, kromě příjmů vyňatých, kterými jsou zejména přijaté úvěrové finanční nástroje. Příjmy zdaňované u zdroje a zdaňované zvláštní sazbou daně tvoří samostatné základy daně. Vypočtená daň i srážková sazba daně se zaokrouhlují na celé Kč dolů. Některé příjmy jsou sice předmětem daně, ale jsou od daně osvobozeny, takovýchto příjmů je celá řada, jako ty nejdůležitější lze jmenovat mnohé bezúplatné příjmy, důchody, náhrady škody, výhry do stanovené výše a další.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 161–164)

3.4.3 Základ daně

Základem daně z příjmů fyzických osob je část příjmů převyšujících výdaje poplatníka. Mnohým poplatníkům, ale plyne souběžně více příjmů z různých typů samostatné činnosti. (Široký, 2018, str. 224) Proto je nutné rozdělit tyto příjmy do skupin dle pravidel pro stanovení výdajů, a tak rozdělit i základ daně na základy dílčí. Dílčími základy daně jsou:

- příjmy ze samostatné činnosti,
- příjmy ze závislé činnosti,
- příjmy z kapitálového majetku,
- příjmy z nájmu a
- ostatní příjmy. (Vančurová, Láchová, 2018, str. 165)

S prvními dvěma dílčími základy daně souvisí povinnost odvádět pojistné na sociální zabezpečení. (Vančurová, Láchová, 2018, str. 165) To je sice z ekonomického hlediska daní, je však velmi komplikované a zdlouhavé, proto se jím autorka ve své práci nebude zabývat.

Celkový základ daně zjistíme sečtením dílčích základů daně s výjimkou základu daně ze závislé činnosti. U dílčích základů daně ze samostatné činnosti a z nájmu může poplatník vykázat daňovou ztrátu. Celkový základ daně však nikdy nemůže být nižší, než je základ daně ze závislé činnosti. (Vančurová, Láchová, 2018, str. 167)

3.4.4 Příjmy ze závislé činnosti

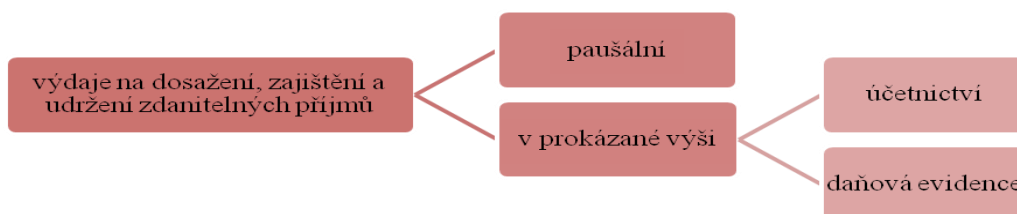
Příjmy ze závislé činnosti se týkají většiny z nás a tvoří nejdůležitější z dílčích základů daně. V rámci tohoto základu se zdaňují mzdy a platy zaměstnanců. Příjmy ze závislé činnosti lze definovat jako peněžité a nepeněžité příjmy ze současného či minulého pracovněprávního, služebního nebo obdobného poměru. Některé příjmy se však do základu daně nezapočítávají, jsou tzv. vyňaté z předmětu daně, osvobozené nebo částečně osvobozené.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 171–187)

3.4.5 Příjmy ze samostatné činnosti

Dalším příjmem FO je příjem ze samostatné činnosti, jenž plyne z nezávislé činnosti poplatníka. Nezávislou činností je myšleno podnikání nebo jiná samostatná činnost. Poplatník je oprávněn tyto příjmy snížit o výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení.

Schéma 8: Výdaje na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů

Zdroj: Vančurová, Láchová, 2018, str. 189

Paušální uplatnění vyjadřuje stanovení výdajů procentem z příjmů. Kromě výdajů mohou někteří poplatníci paušalizovat i samotnou daň.

Některé příjmy ze samostatné činnosti mohou tvořit samostatný základ daně, jedná se například o honoráře autorům za příspěvky do novin do 10 000 Kč za kalendářní měsíc. Všechny osoby mající příjmy ze samostatné činnosti nazýváme osobami samostatně výdělečně činnými.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 188–204)

3.4.6 Příjmy z kapitálového majetku, příjmy z nájmu a ostatní příjmy

Tato podkapitola pojednává o zdanění příjmů plynoucích z majetku. Příjmy z majetku se zdaňují ve všech dílčích základech daně s výjimkou příjmů ze závislé činnosti a platí pro ně povinnost odvodu pojistného na sociální zabezpečení.

Příjmy z kapitálového majetku jsou tvořeny pouze běžnými příjmy z držby finančního majetku, valná část těchto příjmů plynoucích ze zdrojů na území ČR je zdaňována tzv. u zdroje, tvoří samostatný základ daně a zdaňuje se prostřednictvím srážkové daně.

Do dílčího základu daně z příjmů z nájmu patří peněžité i nepeněžité příjmy z nájmu nemovitých věcí, evidovaných jednotek a soustavného nájmu hmotných movitých věcí. Základ daně tvoří příjmy z nájmu snížené o výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení.

Zbylé příjmy z majetku tvoří dílčí základ daně ostatní příjmy, jedná se zejména o příležitostné příjmy z nájmu hmotných movitých věcí, ale i zde existují výjimky ve formě osvobozených příjmů. Všechny tyto příjmy lze snížit o prokázané výdaje na jejich dosažení.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 205–212)

3.4.7 Výpočet daně

Daň z příjmů fyzických osob zjistíme vynásobením základu daně sazbou daně. Před samotným výpočtem je však nutné základ daně snížit o nestandardní odpočty a zaokrouhlit na celé stokoruny dolů. Sazba DPFO je lineární a činí 15 %, nicméně u řady poplatníků je doplněna solidárním zvýšením daně ve výši 7%. Toto zvýšení se týká osob, jejichž dílčí základ daně a hrubý příjem ze základu daně ze závislé činnosti v součtu překročí hranici 48násobku průměrné mzdy a aplikuje se právě na částku překračující tuto hranici.

Vypočtená daň nutně nemusí vyjadřovat konečnou daňovou povinnost, existuje celá řada standardních a nestandardních slev, které ji mohou snížit. Platí však pravidlo, že vlivem slev může být daň snížena maximálně do nuly. Přehled slev na dani zobrazuje následující schéma:

Schéma 9: Typy slev na dani

Zdroj: Vančurová, Láchová, 2018, str. 223

Kromě výše zmíněných slev lze také využít daňové zvýhodnění na dítě. Smí jej uplatnit poplatník na dítě vyživované ve společně hospodařící domácnosti. Výše slevy je diferencovaná dle počtu vyživovaných dětí a oproti ostatním slevám na dani může být vypočtená daň snížena až do záporných hodnot, kdy vzniká tzv. daňový bonus.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 212-231)

3.4.8 Výběr daně

Příjmy ze závislé činnosti jsou vybírány prostřednictvím zaměstnavatele, který za zaměstnance daň nebo zálohu na daň sráží a poté i odvádí. Někteří poplatníci mají souběžně více zaměstnavatelů, slevy na dani však mohou uplatnit pouze u jednoho, tzv. hlavního zaměstnavatele, kterého si sami určí. Aby poplatníci mohli uplatňovat slevy, musí mít u svého hlavního zaměstnavatele podepsané prohlášení k dani. Některé méně významné příjmy tvoří samostatný základ daně, který je zdaňován u zdroje srážkovou daní ve výši 15 %.

Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok, termín pro podání daňového přiznání a splatnost daně je zpravidla 1. duben následujícího roku. Některých poplatníků se týká i povinnost odvádět zálohy na daň, které si poplatníci vypočítávají sami a odvádějí je ještě před splatností daně.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 231–263)

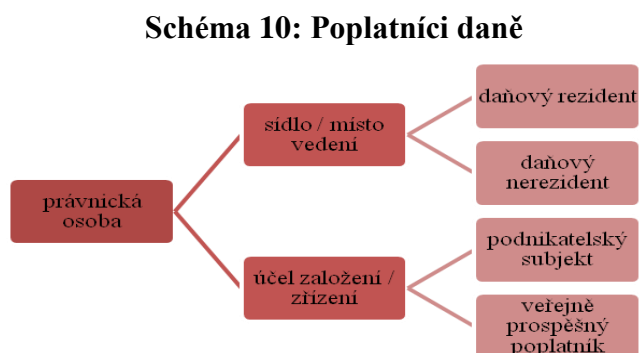
3.5 Daň z příjmů právnických osob

Daň z příjmu právnických osob je daní přímou a řadíme ji mezi daně důchodové, zdaňuje příjmy, které pro poplatníky představují kapitál, ten je však velmi mobilní a hrozí jeho transfer do jiných států. Z tohoto důvodu v posledních letech dochází ke snižování významu této daně. Dani podléhají všechny právnické osoby a říkáme, že je tzv. univerzální.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 93–94)

3.5.1 Poplatníci daně

Poplatníci daně jsou zároveň plátcí daně a dělíme je do dvou kategorií, které se dále dělí. Toto rozdělení zaznamenává následující diagram:

Zdroj: Vančurová, Láchová, 2018, str. 94

Daňovými rezidenty rozumíme právnické osoby, které mají v České republice sídlo nebo místo vedení. Dani z příjmů podléhají jejich celosvětové příjmy, čili příjmy z ČR i ze zahraničí, říkáme, že mají tzv. neomezenou daňovou povinnost. Naopak daňovými nerezidenty jsou právnické osoby se sídlem v zahraničí bez místa vedení v České republice. Mají tzv. omezenou daňovou povinnost a dani podléhají pouze příjmy ze zdrojů v ČR. Podnikatelskými subjekty jsou ty subjekty, které byly založeny za účelem podnikání, nejtypičtějším příkladem jsou obchodní korporace. Jejich opakem jsou veřejně prospěšní poplatníci, ti nebyli založeni za účelem podnikání a dani podléhají jen v omezeném rozsahu.

Některé příjmy jsou od daně osvobozeny, jedná se především o bezúplatná plnění nabytá odkazem nebo dědictvím a úroky z přeplatku na dani zaviněném správcem daně. Jiné položky jsou sice předmětem daně, ale tvoří tzv. samostatný základ daně a jsou zdaňovány srážkovou sazbou daně, která v současnosti činí 15 %. Bývá tomu tak u příjmů, ze kterých se daň vybírá prostřednictvím plátců daně.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 94–95)

3.5.2 Základ daně

Předmětem DPPO jsou příjmy plynoucí z činnosti a z nakládání s majetkem za zdaňovací období, tím je ve většině případů kalendářní rok, ale může jím být i rok hospodářský.

Základem daně je upravený výsledek hospodaření před zdaněním. Položkami snižující základ daně jsou především osvobozené příjmy, příjmy nezahrnované do základu daně, daňově neuznatelné rezervy, opravné položky a některé položky daňově uznatelné pouze v případě jejich uhrazení. Naopak položkami zvyšující základ daně jsou zejména daňově neuznatelné náklady.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 95–100)

3.5.3 Výpočet daně

Zjištěný základ daně je nutné ještě před samotným výpočtem daně upravit, respektive snížit, o tzv. odpočty. V ČR se využívají pouze nestandardní odpočty, kterým se u právnických osob říká odčitatelné položky. O daňovou ztrátu se jedná, pokud je výsledek hospodaření před zdaněním upravený na základ daně záporné číslo. Můžeme ji také definovat jako částku, o kterou uznatelné daňové náklady převýšily zdanitelné příjmy. Jako odčitatelnou položku lze

uplatnit daňovou ztrátu z pěti předcházejících zdaňovacích období. Dále výdaje na výzkum a vývoj, jenž se jako odčitatelné položky dají uplatnit značně omezeně a v neposlední řadě výdaje na podporu odborného vzdělávání. Možnost uplatnění bezúplatných plnění jako odčitatelných položek má daňové subjekty motivovat ke spolufinancování neziskového sektoru. Uplatnit však nelze všechna bezúplatná plnění, ale pouze plnění vynaložená na vymezené účely. Pro poskytování a následné uplatnění jako odpočet platí pro plnění maximální hranice 10 % ze základu daně sníženého o odpočty a minimální hranici ve výši 2 000 Kč pro jeden subjekt.

Ze základu daně upraveného o odpočty, respektive odčitatelné položky, zaokrouhleného na celé tisíce dolů vypočteme prostřednictvím sazby daně z příjmů právnických osob, která činí 19 %, daň. Tato daň však může být ještě snížena o slevy na dani, o slevu v rámci investičních pobídek a slevu na zaměstnance se zdravotním postižením.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 139–148)

3.5.4 Placení daně

Každý poplatník daně z příjmů je povinen podat daňové přiznání a uvést v něm výpočet daně. Daňové přiznání se podává do šesti měsíců od skončení zdaňovacího období u poplatníků s povinností auditu nebo do tří měsíců u ostatních poplatníků.

Na daň z příjmů je poplatník povinen platit během roku zálohy. Výše a počet záloh se odvozuje od poslední známé daňové povinnosti, tedy částky, kterou poplatník uvedl ve svém daňovém přiznání nebo, která byla naposledy pravomocně vyměřena. Zálohy jsou splatné vždy do 15. dne posledního měsíce příslušného období a zaokrouhlují se na celé 100 nahoru.

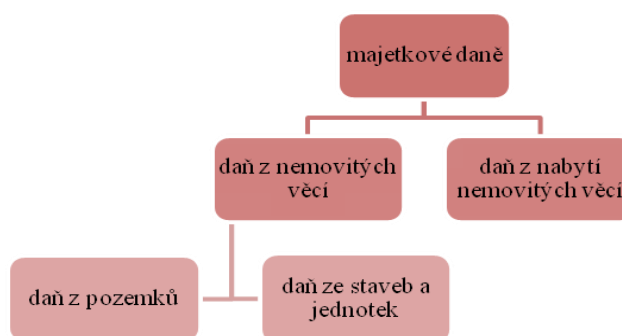
Zdaňovací období u právnických osob může, ale také nemusí být totožné s rokem kalendářním, může jím být například rok hospodářský. V některých situacích dokonce nemusí trvat dvanáct měsíců, tak je tomu např. u PO, které vznikly v průběhu zdaňovacího období.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 148–151)

3.6 Majetkové daně

Majetkové daně jsou jedny z nejstarších daní vůbec, a protože na vývoji a stavu ekonomiky jsou jen omezeně závislé, představují pro veřejný rozpočet stálý příjem. Povinnost k těmto daním vzniká na základě vlastnického či užívatelského vztahu k majetku nebo při jeho nabytí. Jak ukazuje následující schéma, majetkové daně je možné rozdělit do dvou skupin:

Schéma 11: Členění majetkových daní

Zdroj: Vančurová, Láchová, 2018, str. 94

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 361–362)

3.6.1 Daň z nabytí nemovitých věcí

Daň z nabytí nemovitých věcí, dříve nazývaná daň z převodu nemovitosti, je jednorázová majetková daň, nemá tedy zdaňovací období. Jejím předmětem je úplatné nabytí vlastnického práva stanovených nemovitých věcí nebo spoluvlastnického podílu na nich. Některé nabytí nemovitých věcí je však od daně osvobozeno, jedná se zejména o nabytí majetku členským státem Evropské unie, územním samosprávním celkem či dobrovolným svazkem obcí.

Poplatníkem daně je nabyvatel vlastnického práva, v případě podílového společného jmění manželů se za poplatníky považují oba manželé společně a nerozdílně. Daňové přiznání podává poplatník daně v místě výskytu nemovité věci.

Samotná daň se vypočítává pomocí jednotné sazby daně, která činí 4 % ze základu daně. Základem daně je nabývací hodnota snížená o uznatelný výdaj, který představuje výdaj na znalecký posudek. Nabývací hodnotou je:

- cena sjednaná,
- zjištěná cena,
- zvláštní cena nebo
- srovnávací daňová hodnota.

Cenou sjednanou se rozumí úplata za nabytí nemovité věci, tedy cena, kterou si mezi sebou sjedná převodce a nabyvatel. Využívá se v případech, že je rovna nebo vyšší než srovnávací daňová hodnota. V opačném případě se použije srovnávací daňová hodnota.

Cenu zjištěnou upravuje zákon o oceňování majetku a využívá se při nabytí majetku prostřednictvím finančního leasingu nebo zajišťovacího převodu vlastnického práva.

Zvláštní cena se používá například při nabytí majetku dražbou nebo u insolvenčního řízení.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 385–391)

3.6.2 Daň z nemovitých věcí

Daň z nemovitých věcí je jednou z majtkových daní a dále se dělí na daň z pozemků a daň ze staveb a jednotek. Daň má řadu výhod daných především samotným předmětem daně, nemovité věci jsou díky podrobné evidenci velmi obtížně zatajitelné a nelze je přemísťovat. Předmětem daně z nemovitých věcí jsou stavby, jednotky a pozemky nacházející se na území České republiky. Dani z pozemků podléhá zemědělská a nezemědělská půda na území ČR evidovaná v katastru nemovitostí. Předmětem daně ze staveb a jednotek jsou zdanitelné stavby a jednotky na území ČR. Některé nemovité věci jsou však z předmětu daně vyňaty, jedná se především o pozemky sloužící k obraně státu. Jiné nemovité věci jsou od daně osvobozeny, například pozemky sloužící k rozvodu vody, silnice a další.

Poplatníky daně jsou ve většině případů vlastníci pozemku, zdanitelné stavby nebo zdanitelné jednotky. Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok a daňové přiznání se podává do 31. ledna. Poplatník jej podává, ale jen v případech, že mu nově vznikla povinnost platit daň, nebo došlo ke změně ve vyměření daně. Pokud došlo ke změně vlivem změny koeficientu, sazby, místní příslušnosti či průměrné ceny zemědělské půdy, přiznání se nepodává.

Daň je splatná do 31. srpna a 30. listopadu ve dvou stejně vysokých splátkách. Pokud však nepřesáhne 5 000 Kč, je splatná najednou do 31. května. Naopak pokud daň u jednoho poplatníka činí méně než 30 Kč, daň se nevyměřuje ani neplatí, ale příznání se podává.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 362–384)

3.7 Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty se řadí mezi univerzální daně ze spotřeby a je daní nepřímou. Pro DPH je typická mnohofázovost, tedy to, že se objevuje ve všech fázích obratu. Daň se objevuje zkrátka všude tam, kde se vytváří přidaná hodnota a právě tato přidaná hodnota představuje předmět daně. Nejčastěji jí bývá zisková přírážka a náklady. (Radvan, 2015, str. 76) Daň z přidané hodnoty je upravována Zákonem o DPH, který byl v dubnu tohoto roku novelizován, došlo tak hned k několika změnám týkajícím se především zaokrouhlování nebo vystavování daňových dobropisů.

3.7.1 Základní terminologie

Pro správné pochopení DPH je důležité vysvětlit si základní pojmy, jako je daň, výstup, vstup, daň na výstupu a na vstupu, odpočet, daňová povinnost a přenesená daňová povinnost.

Výstupem rozumíme prodeje plátců daně, ze kterých následně vypočtou a odvedou tzv. daň na výstupu. Naopak nákupy nazýváme vstupy a v nich zaplacenou daň daní na vstupu.

Odpočet daně je úzce spjatý s daní na vstupu, v podstatě jde o upravenou daň na vstupu, kterou je možné si jako odpočet uplatnit pouze při splnění určitých podmínek. Odpočet nesmí být nikdy vyšší než samotná daň na vstupu, může jí být roven nebo být nižší.

Daňovou povinnost zjistíme z rozdílu daně na výstupu a vstupu, respektive odpočtu. Je-li rozdíl kladný, vyjadřuje dluh plátce daně vůči státu, jinými slovy vlastní daň, kterou je plátce povinen odvést. Pokud je záporný, jedná se o nadměrný odpočet, který pro plátce představuje nárok na vrácení přeplatku na dani, nároku na odpočet daně.

DPH funguje na principu duality, zatímco jednomu subjektu vznikne povinnost daň přiznat, druhému subjektu, který již daň zaplatil v ceně zboží nebo služby, vzniká nárok na odpočet.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 298–300)

3.7.2 Předmět daně

Předmětem DPH je dodání zboží a poskytnutí služeb. Dodáním zboží je myšleno zboží z dovozu, ze třetích zemí a pořízení zboží z jiného státu EU nebo třetí země. Ekonomickou činnost, která není dodáním zboží, označujeme jako poskytnutí služby. Poskytnutí služby a dodání zboží se souhrnně označuje jako plnění a právě toto plnění je, při splnění několika podmínek, předmětem daně. Z hlediska DPH rozlišujeme několik druhů plnění, a to plnění zdanitelná a osvobozená. Zdanitelná plnění jsou taková, u kterých plátcí daně vzniká povinnost přiznat a také uhradit daň. Osvobozená plnění mohou být dvojího typu, dle toho, zda jejich plátce má či nemá nárok na odpočet přijatých plnění s nimi souvisejících.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 301–303)

3.7.3 Subjekt daně

DPH je obsažena v cenách zboží i služeb, tudíž se dotýká každého z nás. Většina z nás je však pouze pasivními účastníky výběru daně, tzv. osobami nepovinnými k dani. Mnohem důležitější jsou osoby povinné k dani, které zahrnují neplátce a osoby registrované k dani. Osoby registrované k dani dělíme na identifikované osoby a plátce daně. Identifikované osoby jsou ty, které sice uskutečňují plnění, ale nepřekročily limity pro registraci. Plátcí daně jsou registrované osoby povinné k dani odvádějící daň ze všech svých zdanitelných plnění. Zároveň mají také jako jediní možnost uplatnit si, při splnění podmínek, nárok na odpočet daně. Plátcem daně se může stát každá osoba povinná k dani. Povinnost registrace mají osoby povinné k dani, jejichž obrat překročil registrační limit, a to do 15 dnů po skočení měsíce překročení obratu, ale plátcí se stávají až první den 2. měsíce od měsíce překročení obratu.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 304–308)

3.7.4 Výpočet a výběr daně

Základem daně z přidané hodnoty je úhrn úplat, které za svá uskutečněná zdanitelná plnění obdržel nebo má obdržet plátce daně. (Radvan, 2015, str. 81) V některých případech je základem daně namísto úplaty cena dle zákona o oceňování, tzv. cena obvyklá. Je to zejména tehdy, kdy není úplata stanovena v penězích nebo nesouvisí s ekonomickou činností plátce. Základ daně může být zvýšen o jiná obdobná peněžítá plnění, poplatky nebo jiné daně, například o spotřební daň, snížen může být naopak pouze o slevu na dani.

Daň se stanovuje pro jednotlivá plnění a z nich vypočtená daň se zahrne do ceny tohoto plnění. Z daní vypočtených pro jednotlivá plnění se pak vypočte celková daň za zdaňovací období, které může být měsíční nebo čtvrtletní.

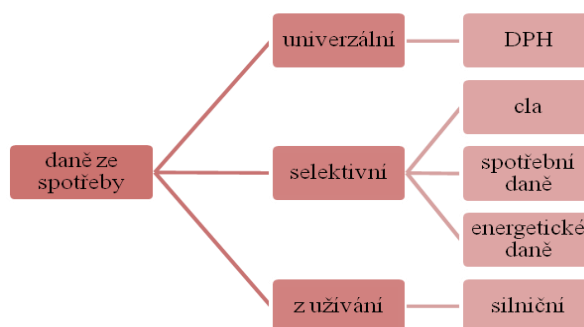
Sazba DPH je harmonizována dle směrnice EU, která členským státům určuje výši minimální sazby, povinnost základní sazby a také jim umožňuje mít až dvě snížené sazby. Sazba je lineární a diferencovaná dle druhu plnění. ČR v současné době využívá kromě základní sazby, které činí 21 %, i obě snížené sazby, 1. sníženou ve výši 15 % a 2. sníženou 10 %.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 308–322)

3.8 Daně ze spotřeby

Daně ze spotřeby patří mezi tzv. nepřímé daně a lze je rozdělit na daně selektivní (někdy nazývané výběrové) a všeobecné. Mezi selektivní daně ze spotřeby patří spotřební daně, energetické daně, silniční daň a také cla. Kromě daně silniční jsou všechny tyto daně a cla spravovány celními orgány namísto finančních úřadů. Všechny selektivní daně ze spotřeby jsou vázány na určité komodity a lze je rozdělit do tří skupin:

Schéma 12: Členění selektivních daní ze spotřeby

Zdroj: Vančurová, Láchová, 2018, str. 266

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 266)

3.8.1 Spotřební daně

Spotřební daně řadíme mezi daně nepřímé a představují jeden z nejvýznamnějších zdrojů příjmů pro státní rozpočet. Spotřební daně cíleně zatěžují určitou skupinu výrobků, které, ve většině případů, negativně ovlivňují naše zdraví nebo životní prostředí. Daně ze spotřeby jsou

v rámci Evropské unie harmonizovány směrnicemi EU. Spotřební daně se dále člení dle produktů, které jsou jimi zatíženy, a to na:

- daň z minerálních olejů,
- daň z lihu,
- daň z piva,
- daň z vína a meziproductů,
- daně z tabákových výrobků a surového tabáku.

Příjmy ze spotřebních daní plynou až na jednu výjimku v podobě minerálních olejů výhradně do státního rozpočtu. Daň z minerálních olejů plyne do Státního fondu dopravní infrastruktury a tvoří více než polovinu příjmů ze spotřebních daní.

Předmětem daně jsou tzv. vybrané výrobky vyrobené nebo dovezené na území Evropské unie. Spotřební daně jsou součástí základu daně pro výpočet DPH a je jimi zatíženo pět druhů výrobků, kterými jsou minerální oleje, líh, pivo, víno, meziproducty, tabákové výrobky, surový tabák. Předmětem daně nejsou producty, které již byly spotřební daní jednou zdaněny.

Daňová povinnost vzniká v okamžiku výroby nebo dovozu výrobků. Povinnost daně přiznat a zaplatit vzniká při vzniku celního dluhu. Plátcí daně jsou zejména provozovatelé daňových skladů, osoby, kterým vznikla povinnost přiznat daň nebo oprávnění příjemci. Sazby daně jsou diferencované dle konkrétních skupin výrobků. Zdaňovacím obdobím je měsíc a daňové přiznání je nutné podat do 25 dnů od konce zdaňovacího období za každou daň samostatně.

Dani z tabákových výrobků podléhají cigarety, doutníky, cigarillos a tabák. Všechny tyto výrobky musí být označeny tabákovými nálepkami, tzv. nositeli daně. Splatnost daně je 60 dnů ode dne vzniku daňové povinnosti. Sazby u cigaret jsou kombinací pevné a procentuální.

Spotřební daň z lihu vypočteme pomocí sazby daně, kterou vynásobíme podílem lihu ve výrobku. Splatnost daně je nejpozději do 55 dnů od konce zdaňovacího období, v případě pěstitelských pálenic už do 25 dnů od skončení zdaňovacího období.

Pro výpočet daně z piva je rozhodující velikost subjektu, který pivo vyrobil, ta se posuzuje dle počtu litrů piva, které za rok vyrobí. Pro většinu velkých pivovarů použijeme základní sazbu ve výši 32 Kč za hektolitr a každé procento původní mladiny.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 280–291)

3.8.2 Energetické daně

Energetickým daní podléhá spotřeba ekologického charakteru, jsou jimi zatíženy energetické produkty a elektřina. Úkolem těchto daní je omezení spotřeby energie a následné snížení emisí CO₂. Základem energetických daní je ve fyzikálních jednotkách vyjádřené množství daného média. Zdaňovacím obdobím je kalendářní měsíc, datum pro podání daňové přiznání se shoduje s datem splatnosti a je jím 25. den po skončení zdaňovacího období. Energetické daně lze rozdělit na:

- daň z elektřiny,
- daň z pevných paliv,
- daň ze zemního plynu a dalších plynů.

Předmětem daně z elektřiny je, jak již název napovídá, elektrická energie. Plátcem daně je dodavatel energie a základ daně tvoří množství elektřiny v MWh. Sazba daně je stanovena ve výši 28,30 Kč/MWh. Pokud je elektrická energie spotřebovávána v drážní dopravě, vodních, slunečních či větrných elektrárnách je tato spotřeba od daně osvobozena.

Dani z pevných paliv podléhají pevná paliva použitá k výrobě tepla či určená k prodeji, mohou jimi být brikety, koks nebo černé a hnědé uhlí. Základem daně z pevných paliv je množství v jednotkách GJ spalného tepla v původním vzorku a sazba daně činí 8,50 Kč za GJ.

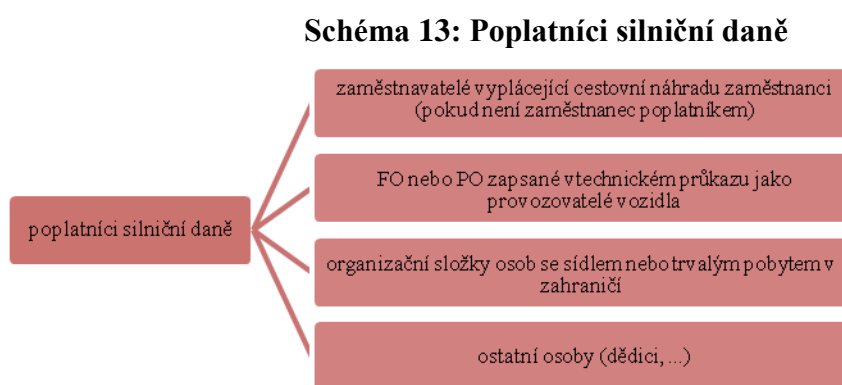
Předmětem daně ze zemního a dalších plynů jsou plyny určené pro výrobu tepla, pohon motorů, stacionární motory a další. Plátcí daně jsou dodavatelé plynu, kteří na území ČR dodávají plyn konečným spotřebitelům. Povinnost k dani vzniká dodavatelům ke dni dodání plynu. Základem daně je množství v MWh a sazby daně se liší dle účelu použití plynu.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 292–294)

3.8.3 Daň silniční

Silniční daň se řadí mezi daně spotřební na základě klasifikace OECD. Týká se motorových vozidel provozovaných k podnikání. Peněžní prostředky plynoucí ze silniční daně jsou v současné době soustředovány ve Státním fondu dopravní infrastruktury a využívají se na opravy, údržbu, rekonstrukce a výstavbu silniční sítě. Silniční daň, včetně slev a záloh na ni, se zaokrouhluje na koruny nahoru. (Vančurová, Láchová, 2018, str. 267)

Poplatníky silniční daně jsou právnické osoby, fyzické osoby nebo skupiny osob, v tom případě platí poplatníci daň společně a nerozdílně. Poplatníky ukazuje následující diagram:

Zdroj: Vančurová, Láchová, 2018, str. 267

Předmětem daně jsou obecně všechna silniční motorová vozidla, včetně přípojných, registrovaná v ČR s nejvyšší povolenou hmotností nad 3,5 tuny určené pro přepravu nákladu. Naopak předmětem daně nejsou speciální vozidla vyrobená za jiným účelem a po pozemních komunikacích se pohybující jen výjimečně, například zemědělské traktory. Zákon také definuje, která vozidla jsou od daně osvobozena, jedná se především o jednostopá vozidla, vozidla s největší povolenou hmotností nižší než 12 tun fungující na elektrický pohon a další.

Základem daně je vyjádřen ve fyzických jednotkách a liší se dle druhu zdaňovaného vozidla. U osobních automobilů je jím zdvihový objem válců v motoru v cm^3 , u ostatních vozidel počet náprav a největší povolená hmotnost v tunách a u návěsů součet největších povolených zatížení náprav v tunách a opět počet náprav. Sazby daně jsou pevně stanoveny absolutní částkou, které se však mění dle druhu vozidla. V některých případech může být sazba daně snížena nebo dokonce zvýšena.

Daňová povinnost vzniká k měsíci prvního použití vozidla pro podnikání a zaniká v měsíci, kdy došlo k ukončení nebo přerušení používání vozidla. Výsledná daň může být ještě upravena o slevy na dani, které se poskytují při tzv. kombinované dopravě a jejich cílem je motivovat k využívání alternativních způsobů dopravy.

Zdaňovacím obdobím je kalendářní rok a daňové přiznání se podává do 31. ledna roku následujícím po zdaňovacím období. Daň se platí zálohově čtyřikrát ročně, a to k 15. dubnu, 15. červenci, 15. říjnu a 15. prosinci.

(Vančurová, Láchová, 2018, str. 267–277)

4 PRAKTICKÁ ČÁST

4.1 Komparace daňové politiky ČR se státy EU

Již několik let projevuje Evropská unie snahu o jistou harmonizaci zdanění v rámci všech zemí EU a lze říci, že jsou tyto snahy úspěšné, ale i přes to existuje celá řada odlišností ve způsobu i výši zdanění v jednotlivých státech. Některé státy se dokonce rozhodly zavést i speciální druhy daní, které mají za cíl zlepšit naše zdraví a ohleduplnost k životnímu prostředí. Tato část práce se zaměřuje právě na porovnání daňového systému České republiky s vybranými státy Evropské unie. Jejím cílem je stručná komparace některých daní, zhodnocení výhod či nevýhod a zjištění, zda by se Česká republika nemohla některými státy inspirovat.

4.1.1 Komparace přímých daní se zaměřením na DPPO

Daň z příjmů právnických osob je jednou z občanů nejvíce pocíťovaných daní, kvůli kterým se mnohdy uchylují k praktikám v rámci tzv. černé a šedé ekonomiky, tedy k nemorálním či dokonce nelegálním praktikám, čímž připravují stát o jistý peněžní příjem. V současnosti je navíc velmi rozvinutý zahraniční obchod, spousta firem tak podniká celosvětově a není pro ně problém přesunout své podnikání do zahraničí, za účelem snížení své daňové povinnosti, čímž rovněž připravují státní rozpočet o určitý příjem.

V rámci této podkapitoly bude provedena velmi stručná komparace daňového zatížení korporací mezi Českou republikou, Slovenskem a Rumunskem. Slovensko je do komparace zařazeno jelikož, bylo po řadu let společně s Českou republikou součástí tzv. Československa, tím pádem měly tyto dva dnes už samostatné státy společnou daňovou politiku. Zatímco Rumunsko bylo vybráno především kvůli své atraktivitě pro zahraniční investory. Jedná se o zemi, která během posledních let zaznamenává poměrně velký ekonomický růst, má stabilní právní systém, disponuje nízkými sazbami daní a poněvadž je součástí Evropské unie, je jeho právní i daňový systém v řadě oblastí harmonizován, což jeho atraktivitu pro evropské investory ještě více zvyšuje.

Před samotnou komparací daní ze zisku korporací je zapotřebí se nejdříve zaměřit na porovnání daňových pojmů a definice daně. Nicméně všechny tři státy jsou již po dlouhou dobu součástí Evropské unie, tudíž jsou jejich daňové zákony do jisté míry harmonizovány, což činí právní úpravu daní dosti podobnou. Česká republika a Slovensko navíc po několik let tvořili jeden stát, díky čemuž jsou jejich daňové politiky ještě podobnější.

Konstrukčními prvky, které je zapotřebí vymezit či určit jejich výši je především poplatník daně, základ daně, předmět daně, sazba daně a srážková sazba daně zdaňující samostatný základ daně, zdaňovací (nebo též zdanitelné) období, položky snižující základ daně, osvobození od daně a některé další.

Vymezení jednotlivých konstrukčních prvků daně shrnuje následující tabulka:

Tabulka 1: Komparace DPPO v ČR, na Slovensku a v Rumunsku

Konstrukce daně ze zisku korporací	Česká republika	Slovensko	Rumunsko
sazba daně	19,00%	21,00%	16,00%
srážková daň	15,00%	19,00%	5,00%
poplatníci daně	osoby, které nejsou fyzickými osobami a organizačními složkami státu	akciové společnosti (d.d.), spol. s ruč. omezeným (d.o.o.), komanditní společnosti, družstva, státní podniky, obchodní asociace a veřejné obchodní společnosti	akciové společnosti (SA), spol. s ruč. omezeným (SRI) a veřejné obchodní společnosti
předmět daně	příjmy, respektive výnosy z veškeré činnosti a z nakládáním s veškerým majetkem	veškeré příjmy poplatníků daně	zdanitelné příjmy, tedy rozdíl mezi hrubým příjmem a souvisejícími výdaji
základ daně	upravený výsledek hospodaření před zdaněním	upravený výsledek hospodaření nebo upravený rozdíl příjmy a výdaji	účetní zisk upravený o neodčitatelné výdaje a nezdanitelný příjem
položky snižující základ daně	daňová ztráta (max. za 5 let), výdaje na výzkum a vývoj, dary (min. 2 tis., max. 10 % upraveného základu daně)	daňová ztráta (max. za 4 roky)	daňová ztráta (max. za 7 let)
placení záloh	výše a četnost se odvíjí od poslední známé daňové povinnosti	výše a četnost se odvíjí od poslední známé daňové povinnosti	vždy čtvrtletně
zdanitelné období	kalendářní nebo hospodářský rok	kalendářní nebo hospodářský rok	kalendářní rok
podání daňového přiznání	do 3 měsíců poskončení zdaňovacího období, respektive do 6 měsíců	do konce 3. měsíce po skončení zdaňovacího období, může být prodlouženo o 3 měsíce	do 25. března za předešlé zdaňovací období

Zdroj: Široký, 2018, str.222-223; 313-314 a 320-321

Dále je zapotřebí definovat osvobození od daně, které je všech třech zákonech definováno relativně podobně. Od daně ze zisku korporací jsou osvobozeny především neziskové organizace, sdružení, komory a další. V Rumunsku jsou navíc od roku 2017 osvobozeny také reinvestované zisky, v podobě reinvestic do počítačů, softwaru, technologických zařízení, fakturačních zařízení a řady dalších. (Zastupitelský úřad ČR v Bukurešti, 2018)

Pro stanovení daně ze zisku korporací je rovněž důležité znát pravidla pro odpisování majetku a jejich uplatnění jako daňově uznatelný náklad (respektive výdaj). Ve všech třech státech je odepisován dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek splňující podobné cenové limity. Odpisování je ve všech případech možné rovnoměrné i zrychlené a v Rumunsku lze navíc odepisovat tzv. degresivně, tedy v závislosti na životnosti majetku. (Široký, 2018, str. 223; 313 a 321) Počet let odpisování i výše sazeb pro jednotlivé roky a odpisové skupiny se samozřejmě trochu liší, ale princip zde zůstává stejný. V Rumunsku například odpis v prvním roce při zrychleném odpisování může činit až 50 % celkové hodnoty.

Shrňme-li si komparaci provedenou v rámci tabulky i navazujícím textu, zjistíme, že daňová politika České republiky, Slovenska i Rumunska je v mnoha ohledech velmi podobná. I bez srovnání na konkrétních datech je z komparace patrné, že nejlákavější pro podnikání je Rumunsko. Dokazuje to i skutečnost, že tato země v posledních letech zažívá nárůst zájmu zahraničních, především evropských, investorů. Výše daně ze zisku korporací činí 16 % a srážková daň pouhých 5 %, daňovou ztrátu lze uplatnit dokonce po dobu 7 let od jejího vykazání, zákon umožňuje více způsobů odpisování a řada subjektů se navíc za poplatníky daně nepovažuje, nebo je jim umožněno zdanění v tzv. mikro-podnikového režimu, v rámci něhož činí sazba daně 1 nebo 3 %, v závislosti na počtu zaměstnanců, a daň se vypočítává z výše obrátu. (Zastupitelský úřad ČR v Bukurešti, www.businessinfo.cz, 2018)

Z komparace tak jako jasný vítěz vychází Rumunsko, jehož daňová politika je k poplatníkům daleko vlídnější, než je tomu u nás a na Slovensku. Pro zvýšení vypovídací schopnosti provedené komparace by bylo vhodné provést porovnání daňových politik jednotlivých států na konkrétním příkladu, respektive aplikovat je na konkrétní podnik, na to však v této práci není mnoho prostoru.

4.1.2 Komparace daně z přidané hodnoty - Snížení sazeb DPH

Daň z přidané hodnoty je v současné době plně harmonizována a povinná ve všech státech Evropské unie. V České republice hraje dominantní roli, a to nejen mezi nepřímými daněmi, ale v celém daňovém systému. Patří mezi daně, které se dotýkají každého z nás a nemalou vahou zatěžují rozpočty jednotlivců i domácností.

Podíváme-li se na následující tabulku, zjistíme, že sazby daně z přidané hodnoty jsou v České republice, v porovnání s ostatními státy Evropské Unie, nadprůměrné. A jen v několika málo zemích EU jsou sazby DPH vyšší než je tomu u nás, obzvláště zaměříme-li se na snížené sazby daně. Nabízí se zde tedy otázka, zda nejsou sazby DPH v České republice zbytečně vysoké, a zda by nebylo vhodné je alespoň trochu snížit.

Výši základních i snížených sazeb daně z přidané hodnoty v jednotlivých státech Evropské unie jsou zachyceny v následující tabulce:

Tabulka 2: Výše sazeb DPH v Evropské unii

Stát	Základní sazba daně	Snížené sazby daně
Belgie	21	6; 12
Bulharsko	20	9
Česká republika	21	10; 15
Dánsko	25	0
Estonsko	20	9
Finsko	24	10; 14
Francie	20	2,1; 5,5; 10
Chorvatsko	25	5; 13
Itálie	22	4; 5; 10
Irsko	23	4,8; 9; 13,5
Kypr	19	5; 9
Litva	21	5; 9
Lotyšsko	21	12
Lucembursko	17	3; 8; 14
Maďarsko	27	5; 18
Malta	18	5; 7
Německo	19	7
Nizozemsko	21	6
Polsko	23	5; 8
Portugalsko	23	6; 13
Rakousko	20	10; 13

Řecko	24	6; 13
Rumunsko	19	5; 9
Slovensko	20	10
Slovinsko	22	9; 5
Španělsko	21	4; 10
Švédsko	25	6; 12
Velká Británie	20	5

Zdroj: Nerudová, 2017, str. 67

Snížení sazeb daně z přidané hodnoty by velmi pravděpodobně znamenalo i snížení příjmů z daně plynoucí, tedy nižší příjem do státního rozpočtu. Avšak změna výše sazeb DPH by se dozajista promítla i do ceny zboží a služeb, které by se pro občany mohli stát atraktivnějšími a mohli by příjem z daně plynoucí opět zvýšit. Snížení sazeb by se rovněž mohlo promítnout do dalších oblastí ekonomiky, neboť celá řada občanů dnes kvůli vysokým cenám zboží nakupuje v zahraničí, pokud by se však jejich cena snížila v důsledku snížení daně, mohlo by to snížit jejich motivaci uchýlovat se k zahraničním nákupům, čímž by se mohla zlepšit konkurenceschopnost českých firem a snížit nezaměstnanost, neboť by pravděpodobně bylo zapotřebí obsadit více pracovních míst. Zároveň by se snížení sazeb daně dalo považovat za vstřícný krok směrem k občanům České republiky.

Vývoj sazeb daně z přidané hodnoty v České republice od jejího zavedení v roce 1993 až do současnosti ilustruje následující tabulka:

Tabulka 3: Vývoj sazeb DPH v České republice

výše sazeb daně [%]	rok zavedení	rok změny						
	1993	2000	2004	2008	2010	2012	2013	2015
Základní	23	22	19	19	20	20	21	21
1. snížená	5	5	5	9	10	14	15	10
2. snížená	0	0	0	0	0	0	0	15

Zdroj: Široký, 2018, str. 360

Autorka práce navrhuje snížení všech tří sazeb daně z přidané hodnoty s důrazem na sazby snížené. Základní sazba DPH by se snížila ze současných 21 % na 19 %, tedy na úroveň DPPO. Radikálnější snížení by zaznamenaly snížené sazby daně, neboť jim podléhají základní potraviny, mlýnské výrobky, nápoje, voda, náhražky potravin, dětská výživa, zdravotnické prostředky, ortopedické pomůcky, farmaka, zdravotní a veterinární služby,

krmiva pro zvířata, rostliny, semena, knihy, časopisy, prospekty a řada dalších služeb a zboží, které spotřebováváme každý den, a jen velmi těžko se bez nich lze obejít. První snížená sazba by se ze současných 10 % snížila na 5 % a druhá sazba z 15 % na 10 %.

4.1.3 Méně obvyklé druhy daní uvalované ostatními státy EU

Za účelem ochrany životní prostředí a zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva zavedly některé státy Evropské unie speciální, pro někoho možná až trochu zvláštní, druhy daní. Mnozí z nás by jistě mohli namítat, že se jedná o nepřiměřený nebo snad dokonce neoprávněný zásah státu do ekonomiky i do našeho života. Podíváme-li se však na tuto problematiku z druhé strany, zjistíme, že se jedná o důmyslné a, při správné implementaci, efektivní řešení některých našich problémů. Ačkoli se řada z nás snaží pečovat o své zdravý a životní prostředí, stále se mezi námi najdou tací, kteří jsou v tomto ohledu bezohlední, a to jak k sobě, tak i k ostatním. Právě proto by se Česká republika mohlo některými těmito daněmi inspirovat a prostřednictvím jejich zavedení své občany motivovat k větší ohleduplnosti vůči svému zdravý i přírodě.

Pro zlepšení stravovacích návyků jsou zaváděny různé druhy daní ze spotřeby, například daň z piva, vína, lihu, meziproductů, tabáku a tabákových výrobků, které jsou v současné době zavedeny i v České republice. Kromě nich však některé státy Evropské unie uvalují i daně z tuku a cukru. Tyto daně se rozhodlo zavést například Dánsko, Maďarsko, Mexiko a v jisté podobě i Francie.

Zatímco za účelem ochrany životního prostředí je zaváděných daní hned celá řada. Jako ty nejznámější lze jmenovat daň z emise oxidu uhličitého (CO₂) a oxidu dusičitého (NO₂), daň z odpadu, daň z pitné vody a daň ze znečištění. Kompletní výčet daní majících přispět k ochraně životního prostředí zobrazuje následující tabulka:

Tabulka 4: Daně k ochraně životního prostředí

Stát	Název daně	Předmět daně
Dánsko	akcíz z pitné vody	povrchová a podzemní voda
	akcíz z odpadních vod	odpadní voda
	akcíz z odpadu a surovin	odpad, těžba kamene, šterku a písku
	akcíz z PVC a ftalátů	produkty obsahující PVC a ftaláty
	akcíz z obalů	obaly nápojů
	akcíz ze síry	síra obsažená v energetických produktech či produktech sloužících k výrobě energetických produktů
	akcíz z pesticidů	Pesticidy
	akcíz z NiCad baterií	hermeticky uzavřené NiCad baterie
	akcíz z antibiotik a růstových hormonů použitých ke krmení zvířat	antibiotika a růstové hormony
	akcíz z dusíku	dusík, dusíková hnojiva
	akcíz z freonů	freon (CFC, HFC, PFC, SF6)
	akcíz z CO ₂ a vybraných energetických produktů	CO ₂ a minerální oleje
Estonsko	akcíz z chlorovaných rozpouštědel	tetrachlorethylen, trichlorethylen, dichlorethylen
	poplatek za znečištění	znečištění vody, půdy a ovzduší
Finsko	daň ze skládek	odpad
	akcíz z obalu nápojů	obaly nápojů
Francie	daň z domovního odpadu	domovní odpad
	daň ze znečištění	emise do atmosféry, produkce odpadních olejů
	poplatek z civilního létání	pasážer civilní letecké přepravy
Itálie	daň z emisí SO ₂ a NO ₂	emise
	daň z domovního odpadu	odpady
	daň za likvidaci domácího městského pevného odpadu	odpad
Irsko	poplatek za plastické tašky	plastické tašky
	daň z odpadu	odpad
Litva	daň ze znečištění	vypuštěné zplodiny, specifické výrobky a obaly výrobků
	daň z přírodních zdrojů	těžené přírodní zdroje
	daň z ropy a přírodních zdrojů plynu	těžený přírodní plyn a ropa
Lotyšsko	daň z přírodních zdrojů	veškeré přírodní zdroje
Malta	ECO poplatek	obaly výrobků
Německo	letecká daň	letecká přeprava
	daň z nukleární energie	nukleární palivo
Nizozemsko	daň z pitné vody	pitná voda
	daň z odpadu	odpad
	daň z podzemních vod	vyčerpaná podzemní voda
Rumunsko	daň z domácí produkce ropy a zemního plynu	ropa a zemní plyn
Slovinsko	daň ze znečištění	odpadní voda
	daň z CO ₂	emise CO ₂
Spojené království	daň ze skládek	odpad
	akcíz z letecké přepravy	letecká přeprava
	poplatek ze změny klimatu	dodávky elektrické energie
Švédsko	daň z odpadu	odpad
	daň z hnojiv	Hnojiva
	daň z pesticidů	Pesticidy
	daň z přírodního šterku	přírodní šterk
	daň ze síry	rašelina a paliva
	daň z CO ₂	fosilní CO ₂
	daň z tepelných efektů jaderných elektráren	tepelný efekt nukleárního reaktoru

Zdroj: Nerudová, 2017, str. 75-76

Kromě výše zmíněných spotřebních daní a daní sloužících k ochraně životního prostředí bychom si jako jednu z méně obvyklých daní mohli jmenovat například daň z prostituce, pro jejíž zavedení se rozhodlo například Německo. Ta by bez pochyb přinesla nemalý příjem do státního rozpočtu a zároveň zajistila větší spravedlnost, co se placení důchodových daní týče, avšak pro její zavedení by byla zapotřebí i určitá legislativní úprava týkající se vykonávání samotné činnosti, chcete-li profese.

4.2 Úprava zdanění se zaměřením na spotřební daně

Ačkoli to může znít přehnaně, stát má díky daním nezanedbatelnou moc ovlivňovat náš každodenní život. Čehož by dle mínění autorky měl využít a přispět tím tak k omezení nezdraveného způsobu života a k financování nákladů vyvolaných právě špatným stravováním a bezohledností k našemu zdraví. Stručně řečeno by měl stát zavést několik dalších daní, spotřebních daní, majících za cíl zlepšit kvalitu našeho života.

4.2.1 Zavedení nových daní

V současné době je v České republice spotřební daní zatížen líh, pivo, víno a meziprodukty, tabák a tabákové výrobky. Kromě nich má na naše zdraví negativní vliv i nadměrná konzumace řady dalších potravin, jako například cukru, trans-tuku, soli a dalších. Z tohoto důvodu autorka práce navrhuje rozšíření spotřebních daní i na produkty s vysokým obsahem cukru a tuku. Úpravu spotřebních daní zobrazuje následující schéma:

Schéma 14: Úprava spotřebních daní

Zdroj: Vlastní tvorba, 2019

Nelze si povšimnout, že ve schématu není uvedena daň z minerálních olejů, ta by samozřejmě i nadále zůstala zachována, avšak pro naše zkoumání momentálně není podstatná, proto byla dána do pozadí a v popředí zůstali pouze tzv. nezdravé daně.

Prostřednictvím těchto, chcete-li, nezdravých daní by byl stát schopen získat nemalé finanční prostředky, jež by byly použity právě na zmírnění nebo dokonce odstranění zdravotních komplikací způsobených nezdravým způsobem života, dále ke zvýšení informovanosti občanů o škodlivosti surovin zatížených těmito daněmi, k financování programů fyzické aktivity a podobně.

Jejich zavedení by přineslo celou řadu výhod, jako příklad lze jmenovat:

- zlepšení zdravotního stavu občanů ČR,
- zlepšení stravovacích návyků,
- zvýšení produktivity práce v důsledku zlepšení zdravotního stavu,
- snížení nákladů ve zdravotnictví,
- přísun finančních prostředků do rozpočtu,
- zpomalení růstu civilizačních chorob a
- snížení rizika vzniku některých onemocnění (obezity, cukrovky, infarktu, rakoviny plic a dalších).

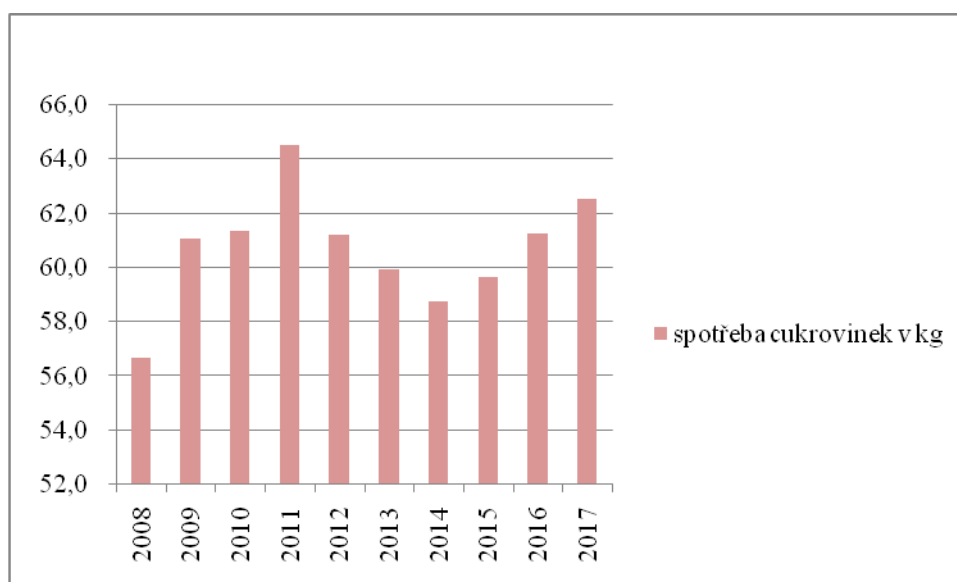
Pro dosažení těchto výhod je důležité stanovení optimální výše sazeb daní, správné načasování a harmonizace zdanění jednotlivých států Evropské unie, především států sousedících. Obzvláště u spotřebních daní je tato harmonizace nepostradatelná. Pokud by k ní nedošlo, riskoval by stát zavádějící novou daň, že nedojde k naplnění hlavních cílů nové daně nebo, v horším případě, že bude mít daň naprosto opačný efekt a pro své negativní dopady do ekonomiky bude zrušena.

4.2.2 Daň z cukru

Česká republika patří mezi země s vysokým počtem obézních lidí a lidí s cukrovkou. A tato situace se nelepší, ba naopak, každoročně se zhoršuje a to i přes snahu některých institucí prosazovat zdravou stravu. Cukr ničí naše srdce a cévy, způsobuje obezitu a přispívá ke vzniku nebo zhoršení mnoha onemocnění. Lze říci, že se jedná o nejrozšířenější drogu 21. století. Některé země, jako například Francie a Velká Británie, se proto rozhodli zavést daň z cukru, což by mohlo být řešením i v tomto případě.

Zavedení nové daně by jistě bylo administrativně náročné a vyžadovalo by i určité peněžní prostředky. Na druhou stranu by přineslo nemalé množství prostředků pro stát ve formě daní, mohlo by zlepšit zdravotní stav obyvatel ČR a zároveň snížit výdaje na zdravotní péči.

Graf 1: Spotřeba cukrovinek v roce 2017 v Kg na osobu

Zdroj: Český statistický úřad, <https://www.czso.cz/csu/czso/spotreba-potravin-2017>,

Cílem daně by bylo především snížení spotřeby těchto potravin a tím i snížení zkonsumovaného množství cukru na osobu. Dá se však přepokládat, že kromě toho by zavedení daně přineslo spoustu dalších výhod, například by přispělo ke snížení růstu civilizačních chorob, zlepšení stravovacích návyků a zdravotního stavu obyvatelstva, boji s cukrovkou, nadváhou, obezitou, zvýšenou kazivostí zubů a snížení rizika zvýšeného cholesterolu, metabolických a kardiovaskulárních onemocnění.

Na druhou stranu je nutno podotknout, že nesprávné zavedení tzv. „sladké daně“ by mohlo mít i negativní dopady, jako zdražení ostatních, především zdravých potravin a odliv konečných spotřebitelů do sousedních zemí (Polska, Slovenska, Německa a Rakouska), který by měl vliv na konkurenceschopnost českých firem, míru nezaměstnanosti i celý pracovní trh.

Zavedení daně by mělo být pozvolné a stejně tak i její zvyšování. Nesprávné či zbrklé uvalení daně na vybrané produkty, by nemuselo vést k naplnění jejího hlavního cíle, ba dokonce by mohlo mít opačný efekt. Okamžité uvalení daně na všechny výrobky obsahující rafinovaný cukr by bylo nemyslitelné. Jednalo by se o obrovský zásah do peněženek konečných spotřebitelů i samotných výrobků, který by mohlo vést k růstu nelegálního obchodu s touto surovinou.

Z tohoto důvodu by dani podléhaly pouze vybrané druhy produktů, z nichž některé by byly od daně osvobozeny. Osvobození by se vztahovalo zejména na některé pečivo, 100% ovocné a zeleninové šťávy a mléčné produkty, především jogurty. Tyto potraviny by byly od daně osvobozeny úplně nebo alespoň částečně.

Předmět daně by byl samotný cukr a potraviny s vysokým obsahem cukru, jako jsou:

- sušenky,
- bonbony,
- čokoláda,
- žvýkačky,
- slazené limonády,
- některá dochucovadla,
- limonády s umělými sladidly,
- a další sladkosti.

Konstrukce daně z cukru by byla velmi podobná jako u daně z přidané hodnoty. Zdanění by mělo být několikastupňové, podle počtu gramů cukru obsaženého v jednotlivých výrobcích nebo skupinách výrobků a sazby nízké s tendencí postupného zvyšování. Při takovýchto

podmínkách by daň plnila svou primární funkci a zároveň přílišně nezatěžovala obyvatelstvo a umožnila mu, si na novou daň lépe zvyknout a přijmout ji. Ke stanovení optimální výše sazeb daně z cukru a přiřazení těchto sazeb ke konkrétním skupinám výrobků by bylo zapotřebí provést regresní analýzu, zjednodušeně řečeno analýzu závislosti spotřeby cukru na ceně. Dále pak daňovou indikací vyjadřující dopad daně na cenu produktů.

Příjem plynoucí z tzv. „sladkých daní“ by byl účelový a částečně i neúčelový. První a také největší část vybraných peněz by putovala do zdravotnictví, aby mohla být použita na léčbu nemocí a zdravotních komplikací vyvolaných či zhoršených nadměrnou konzumací cukru. Druhá část vybraných prostředků by se rozdělila ministerstvu školství, za účelem zvýšení informovanosti o škodlivosti nadměrné konzumace cukru, a třetí by bez žádného předem stanoveného účelu plynula do státního rozpočtu.

4.2.3 Daň z tuku

Jak je patrné z předchozí kapitoly, cukr může velmi negativně ovlivňovat naše zdraví. Kromě něj má však na náš zdravotní stav vliv i nadbytečná konzumace dalších látek, jako jsou průmyslově zpracované trans-tuky. I v tomto případě by mohl stát využít zdanění potravin s vysokým obsahem těchto látek ke zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva a zároveň k navýšení příjmu plynoucího do státního rozpočtu.

Nadměrná konzumace nezdravých tuků, tedy tuků obsahujících nenasycené trans-mastné kyseliny a nasycené mastné kyseliny, může vést k řadě zdravotních komplikací. Jako ty nečastější lze jmenovat vysoký krevní tlak, vysoký cholesterol, ztrátu energie, zvýšené riziko vzniku cukrovky a rakoviny, kardiovaskulární onemocnění a především obezitu, která stojí za vznikem více než 200 dalších onemocnění a má za následek sníženou produktivitu práce.

Hlavním přínosem zavedení daně by byla úspora nákladů ve veřejném zdravotnictví a již zmíněné zlepšení zdraví i způsobu stravování obyvatel ČR. Kromě toho by daň znamenala jistý finanční příjem pro stát, jenž by byl použit k financování samotné daně a dále například k dotování obědů pro děti ze sociálně slabších rodin nebo k vyrovnání příjmů rozpočtu v případě snížení sazeb u jiných daní.

Předmětem daně z tuku by byli potraviny s vysokým obsahem tzv. nezdravých tuků. Ty jsou obsaženy zejména v:

- kokosovém oleji,
- palmovém oleji,
- palmojádrovém oleji,
- sádle,
- másle,
- ztužených rostlinných tucích,
- uzeninách,
- slanině,
- tučném mléku,
- sušených sójových nápojích,
- trvanlivých potravinách,
- mražených potravinách,
- jemném či trvanlivém pečivu,
- produktech rychlého občerstvení,
- polevách,
- dortech a
- dalších sladkostech.

Pro náš organizmus je však příjem malého množství tuku nepostradatelný, a to především během prvních pár let života. Z tohoto důvodu by některé potraviny s vysokým obsahem tuku byly z předmětu daně vyňaty. Jednalo by se hlavně o instantní náhrady mléka, některé mléčné výrobky, tučné mléko a některou výživu určenou pro malé děti. Dani z cukru by rovněž nepodléhalo máslo, jelikož je už jeho současná cena nadprůměrná a navíc se jedná o jednu ze základních potravin často využívaných i při vaření a pečení.

Daň z tuku by byla na tučné potraviny uvalena dle obsahu tuku a sazba daně z tuku by byla progresivní. Potraviny by se rozdělily do několika pásem v závislosti na procentech tuku, čím vyšší by toto procento bylo, tím vyšší by byla i sazba daně. Rovněž by bylo stanoveno procento, do něhož by byly potraviny od daně osvobozeny.

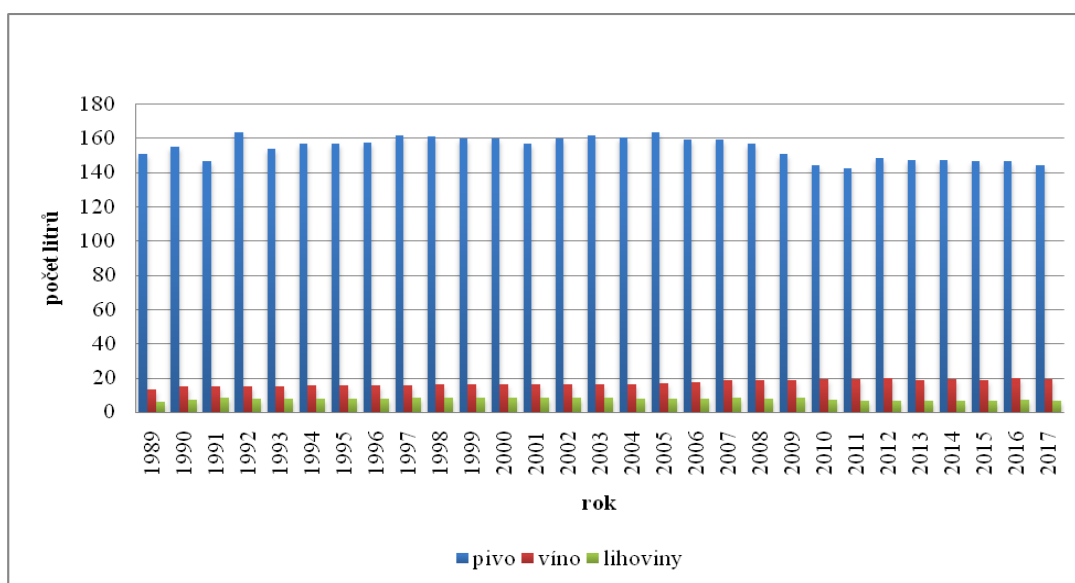
Pro určení jednotlivých sazeb daně by bylo zapotřebí provést regresní analýzu, analyzovat dopad daně na výslednou cenu produktů a také odhadnout náklady spojené se zavedením nové daně, které by bylo zapotřebí financovat, na čemž by se měla podílet i samotná daň.

Alternativou zavedení spotřební daně z tuků by mohlo být přesunutí výrobků s vysokým obsahem nezdravých uměle vytvořených trans tuků do vyšší kategorie daně z přidané hodnoty, respektive do skupiny výrobků podléhající základní, namísto snížené sazby DPH. Tento způsob zdanění tučných potravin by byl jistě administrativně, časově i finančně méně náročný, avšak nemusel by tak efektivně plnit svou primární funkci, kterou je snížení konzumace tučných potravin mající za následek zlepšení stravovacích návyků občanů České republiky.

4.2.4 Zvýšení spotřební daně z lihu, piva, vína a meziproduktů

Česká republika se již několik let nachází na špičce žebříčku v konzumaci alkoholických nápojů, a to jak v Evropě, tak i celosvětově. V rámci EU se celkově nacházíme na druhé příčce pomyslného žebříčku a v konzumaci alkoholu nás předčí pouze Litva.

Graf 2: Roční spotřeba piva, vína a lihovin na osobu v roce 2017

Zdroj: Český statistický úřad, <https://www.szso.cz/csu/czso/spotreba-potravin-2017>

Tato situace může být zapříčiněna hned několika faktory, Češi mají celkově velmi shovívavý přístup ke konzumaci alkoholu, naším národním nápojem je pivo, své oblíbené se začíná těšit i víno a cidery. Alkohol je u nás navíc poměrně snadno dostupný a levný.

Nemalou roli na vysoké spotřebě hraje jistě i výše spotřební daně uvalené na pivo, víno a lih. Podíváme-li se do ostatních států Evropské unie, zjistíme, že sazby této daně jsou u nás opravdu nízké. A vezmeme-li v úvahu průměrnou spotřebu čistého alkoholu na osobu, která v roce 2018 činila bezmála 12 litrů, můžeme zde vidět jistou souvislost.

Tabulka 5: Akcíz z alkoholu v jednotlivých státech EU

Stát	Standardní sazba EUR / hl pro pivo	Standardní sazba EUR / hl pro tiché víno	Standardní sazba EUR / hl pro šumivé víno	Standardní sazba EUR / hl pro meziproducty	Standardní sazba EUR / hl pro alkohol
Belgie	2,0043	74,9086	256,3223	157,7792	2992,7928
Bulharsko	0,7669	0	0	46,01	562,43
Česká republika	1,1843	0	86,5993	86,5993	1054,7352
Dánsko	7,5232	155,9164	200,9051	208,8285	2014,4233
Estonsko	8,3	111,98	111,988	239,12	2172
Finsko	32,05	339	339	670	4555
Francie	7,41	3,77	9,33	188,41	1737,56
Chorvatsko	5,3296	0	0	106,67	1035,52
Itálie	3,02	0	0	88,67	1035,52
Irsko	22,55	424,84	849,68	616,45	4257
Kypr	6	0	0	45	956,82
Litva	3,36	77,89	77,89	136,37	1353,69
Lotyšsko	4,2	74	74	12	1400
Lucembursko	0,7933	0	0	66,93	1041,1528
Maďarsko	5,2567	0	53,4103	82,8087	1081,7866
Malta	1,93	0	20,5	152	1360
Německo	0,787	0	136	153	1303
Nizozemsko	8,83	88,3	88,3	149,3	1686
Polsko	1,8145	36,8015	36,8015	74,0689	1328,5817
Portugalsko	7,98	0	0	72,86	1327,94
Rakousko	2	0	100	80	1200
Řecko	5	20	20	102	2450
Rumunsko	0,7415	0	10,6505	89,1698	743,0603
Slovensko	3,587	0	79,66	84,24	1080
Slovinsko	12,1	0	0	132	1320
Španělsko	7,48	0	0	64,13	958,94
Švédsko	21,057	272,9073	194,8296	571,1465	5385,0724
Velká Británie	27,314	318,1933	407,5556	424,2081	3167,7317

Zdroj: Nerudová, 2017, str. 79

Jako řešení se zde nabízí zvýšení spotřebních daní z alkoholu, konkrétně z lihu, piva, vína a meziproductů. Které by, kromě omezení konzumace alkoholu a zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva, z dlouhodobého hlediska přineslo celou řadu výhod. Snížilo by se tím riziko

vzniku více než dvou set onemocnění, například jaterní cirhózy, demence, cévních onemocnění, onemocnění trávicího systému, některých druhů rakoviny a řady psychických poruch. Mimo to by se snížila úmrtnost, neboť zhruba každé dvacáté úmrtí je zapříčiněno právě alkoholem. Dále by se díky zvýšení sazeb daně zvýšil i příjem z nich plynoucí, vlivem zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva a snížením rizik některých onemocnění by se snížily náklady ve zdravotnictví a zlepšila produktivita práce.

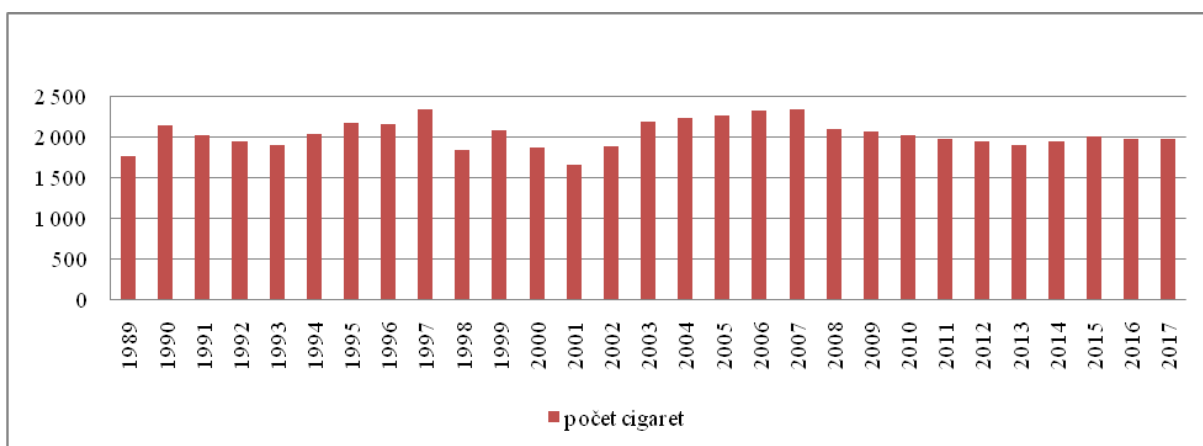
Do jisté míry by však sebou takovýto krok nesl i určitá rizika. Tím největším je možný růst nelegálního obchodu s alkoholem a potravinami obsahujícími alkohol. Z tohoto důvodu by se musely zpřísnit podmínky pro nakládání s alkoholem a potravinami jej obsahujícími.

4.2.5 Zvýšení spotřební daně z tabákových výrobků a surového tabáku

Podobně jako u alkoholu je tomu i u tabáku a tabákových výrobků. I v jejich konzumaci se obyvatelé České republiky drží na předních příčkách. Kouření a vlastně celkově tabákové výrobky jsou zdravý velmi škodlivé a stojí za zhoršením nebo dokonce vznikem některých onemocnění, jejichž léčba stojí stát, konkrétně zdravotnictví, nemalé finanční prostředky.

Konkrétní údaje o počtu a vývoji počtu vykouřených cigaret zohledňuje níže uvedená tabulka:

Graf 3: Roční spotřeba cigaret v ČR

Zdroj: Český statistický úřad, <https://www.szso.cz/csu/czso/spotreba-potravin-2017>

Již několik let se u nás prosazuje trend nepatrného pravidelného zvyšování sazeb spotřební daně, ale i tak je daňové zatížení těchto surovin v celku nízké, obzvláště vezmeme-li v úvahu výši zdanění tabáku a tabákových výrobků v sousedních státech. Podíváme-li se na následující tabulku, zjistíme, že akcíz z cigaret na 1000 kusů vyjádřený v EUR v České republice činí

pouze necelých 96 eur, což je v porovnání s ostatními státy poměrně nízká hodnota. Obzvláště vezmeme-li v úvahu, že minimální hranice akcízu na 1000 cigaret je stanovena na částku 90 Eur.

Tabulka 6: Akcíz z cigaret v jednotlivých státech Evropské unie

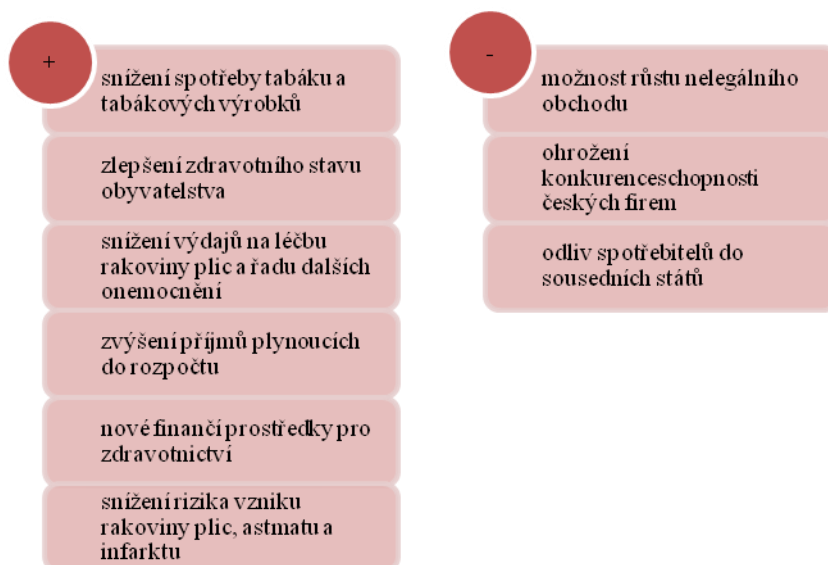
Stát	Akcíz v % z prodejní ceny	Akcíz v EUR / 1000 ks
Belgie	45,84	168,46
Bulharsko	27	85,9
Česká republika	27	95,11
Dánsko	1	n. a.
Estonsko	30	104,98
Finsko	52	211,5
Francie	49,7	210
Chorvatsko	25	89,4
Itálie	51,03	n. a.
Irsko	9,5	307,61
Kypr	34	121,5
Litva	25	85
Lotyšsko	25	93,7
Lucembursko	46,65	113,95
Maďarsko	36	90,86
Malta	23,4	165
Německo	21,69	157,1
Nizozemsko	5	n. a.
Polsko	31,41	97,9
Portugalsko	17	127,97
Rakousko	39	134,69
Řecko	26	117,5
Rumunsko	14	94,94
Slovensko	23	91
Slovinsko	21,18	106
Španělsko	51	131,5
Švédsko	1	n. a.
Velká Británie	16,5	n. a.

n. a. nejsou dostupné

Zdroj: Nerudová, 2017, str. akcíz z cigaret

Je tedy žádoucí tuto hodnotu radikálněji zvýšit a ve zvyšování postupně pokračovat, neboť trochu radikálnější zvýšení sazeb daně vedoucí ke zvýšení celkové ceny tabáku a tabákových výrobků by mohlo do jisté míry omezit spotřebu těchto surovin a tak přispět ke snížení počtu kuřáků. Tento krok by měl z dlouhodobého hlediska přinést i řadu dalších výhod. Všechny očekávané přínosy a zároveň možná hrozící rizika shrnuje následující schéma:

Schéma 15: Přínosy a rizika zvýšení daně z tabáku a tabákových výrobků

Zdroj: Vlastní tvorba, 2019

Ze schématu vyplívá, že zvýšení zdanění tabáku a tabákových výrobků sebou nese celou řadu výhod, zatímco hrozících rizik je jen několik. Aby k těmto rizikům nedošlo, bylo by však nutné zvýšit kontrolní činnost a zpřísnit pravidla pro obchodování s tabákem a tabákovými výrobky. Mimo to by bylo zapotřebí provést tzv. target casting, tedy určit nejvyšší spotřebiteli akceptovatelnou cenu, která by neměla být překročena, neboť při jejím překročení by riziko nelegálního obchodu značně rostlo.

Stanovení konkrétní výše zdanění je zásadní, avšak velmi náročný a zdlouhavý krok. Pro určení optimální výše sazeb daně je zapotřebí provést regresní analýzu, tedy analyzovat spotřebu tabáku a tabákových výrobků v závislosti na jejich ceně. Následně daňovou indikaci, jež zachycuje dopad zvýšení sazeb daně na výslednou cenu produktů. A v neposlední řadě tzv. target casting, neboli zjištění maximální akceptovatelné ceny, díky němuž jsme schopni určit spotřebiteli nejvyšší akceptovatelnou cenu tabáku a tabákových výrobků, při níž by spotřebitelé neměli potřebu uchýlovat se k nelegálním praktikám. Kromě toho je také vhodné provést srovnání spotřebních daní z tabáku a tabákových výrobků v rámci celé Evropy.

4.2.6 Dílčí schnutí

Zvýšení sazeb téměř všech spotřebních daní a zavedení dvou daní nových by byl dozajista velmi komplikovaný proces. Při správném provedení by však mohl přinést ovoce, nejen, že by tento krok přispěl ke snížení nákladů ve zdravotnictví a zlepšení zdraví občanů ČR, zavedení tzv. nutričních daní by rovněž vytvářelo tlak na výrobce, kteří by se už jen kvůli ekonomickým aspektům snažili snižovat obsah cukru a tuku ve svých produktech. Vyráběli by se tak zdravější a především kvalitnější potraviny. Mimo to by také z daní plynul příjem pro státní rozpočet, který by mohl být využit například pro financování daně či ke krytí schodku státního rozpočtu. Pro dosažení všech těchto přínosů je však klíčová správná implementace, z tohoto důvodu by souběžné zvýšení všech sazeb daní ze spotřeby a zavedení daně z cukru a tuku nebylo příliš moudrým rozhodnutím. Jednalo by se o velmi zdlouhavý a administrativně i finančně náročný proces, jenž by představoval obrovský zásah do života každého z nás. Také by se dalo předpokládat, že by brzy vzbudil vlnu odporu u velké části obyvatel České republiky. Proto by bylo zapotřebí kromě určení optimální výše sazeb konkrétních daní i vhodné načasování zavedení jednotlivých změn.

4.3 Dotazníkové šetření

V rámci této práce bylo provedeno datozníkové šetření, které mělo za cíl zjistit, jak jsou občané České republiky spokojeni se současnou podobou české daňové politiky, zda je pro ně přehledná, které daně se jich nejvíce dotýkají a jak by přivítali změnu sazeb vybraných daní a případné zavedení daní nových.

Následující tabulka zobrazuje první část dotazníku věnovaného současné daňové soustavě:

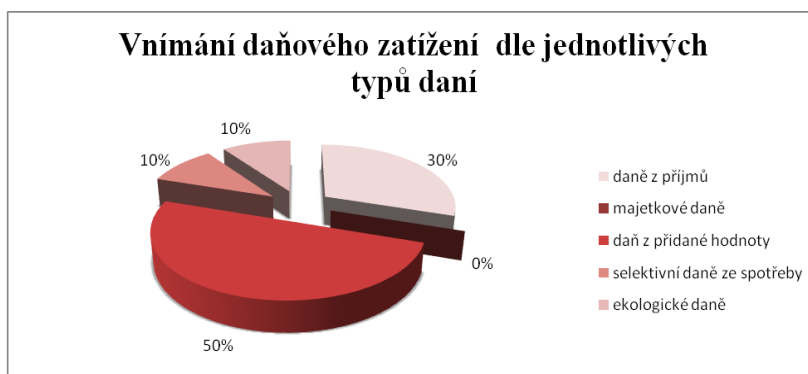
Tabulka 7: První část otázek dotazníkového šetření

Otázky pro první část	Relativní četnost odpovědí
<p>Myslíte si, že daňové reformy a dobné změny daňových zákonů během posledních let měly pozitivní vliv na ekonomický růst a plnění základních funkcí daní?</p> <p>☐ ano</p> <p>☐ ne</p> <p>☐ do jisté míry</p>	<p>40%</p> <p>20%</p> <p>40%</p>
<p>Domníváte se, že je daňové zatížení v ČR optimální?</p> <p>☐ ano</p> <p>☐ ne, je vyšší, než je nutné</p> <p>☐ ne, je nižší, než je nutné</p>	<p>20%</p> <p>70%</p> <p>10%</p>
<p>Které daně podle Vás nejvíce zatěžují daňové poplatníky?</p> <p>daně z příjmů</p> <p>majetkové daně</p> <p>daň z přidané hodnoty</p> <p>selektivní daně ze spotřeby</p> <p>ekologické daně</p>	<p>30%</p> <p>0%</p> <p>50%</p> <p>10%</p> <p>10%</p>
<p>Myslíte si, že stát využívá příjmy plynoucí z daní efektivně?</p> <p>☐ ano</p> <p>☐ ne</p>	<p>40%</p> <p>60%</p>
<p>Je pro Vás současná daňová soustava ČR dostatečně přehledná?</p> <p>☐ ano</p> <p>☐ ne</p>	<p>40%</p> <p>60%</p>
<p>Který ze sousedních států má podle Vás nejlépe propracovanou daňovou politiku?</p> <p>☐ Německo</p> <p>☐ Rakousko</p> <p>☐ Slovensko</p> <p>☐ Rumunsko</p> <p>☐ jiný</p>	<p>70%</p> <p>10%</p> <p>0%</p> <p>0%</p> <p>20%</p>
<p>Co si myslíte o současné výši sazeb daně z přidané hodnoty?</p> <p>☐ měly by se zvýšit</p> <p>☐ měly by se snížit</p> <p>☐ nepotřebují měnit</p>	<p>0%</p> <p>80%</p> <p>20%</p>

Zdroj: Vlastní tvorba, 2019

Z dotazování bylo zjištěno, že lidé jsou nespokojeni s výší daňového zatížení v České republice a uvítali by jeho snížení. Rovněž z dotazníku vyplynulo, že občané nejvíce pocítují zatížení daní z přidané hodnoty, jak reprezentuje následující graf:

Graf 4: Vyhodnocení daňového zatížení v ČR

Zdroj: Vlastní tvorba, 2019

Další část dotazníku je zaměřena na spotřební daně, konkrétně na daň z tabáku, tabákových výrobků, piva, vína, meziproductů a lihu.

Tabulka 8: Druhá část otázek dotazníkového šetření

Otázky pro druhou část	Relativní četnost odpovědí
Co si myslíte o výši sazeb z tabákových výrobků a surového tabáku? ☐ měly by se zvýšit ☐ měly by se snížit ☐ nepotřebují měnit	60% 20% 20%
Myslíte si, že by jejich zvýšení mohlo přispět ke snížení počtu kuřáků? ☐ ano ☐ ne ☐ možná	60% 20% 20%
Jste kuřák? ☐ ano ☐ ne ☐ příležitostný	30% 60% 10%
Omezil/a byste kouření v případě zvýšení sazeb spotřební daně z tabáku a tabákových výrobků? ☐ ano ☐ ne ☐ možná	30% 30% 40%
Co si myslíte o výši sazeb spotřebních daní z lihu, piva, vína a meziproductů? ☐ měly by se zvýšit ☐ měly by se snížit ☐ nepotřebují měnit	50% 40% 10%
Myslíte, že by zvýšení těchto sazeb pomohlo snížit konzumaci alkoholu? ☐ ano ☐ ne ☐ možná	50% 20% 30%
Byl /a byste pro zavedení daně z cukru? ☐ ano ☐ ne	70% 30%
Byl /a byste pro zavedení daně z tuku? ☐ ano ☐ ne	60% 40%
Myslíte, že by jejich zavedení přispělo ke zlepšení zdravotního stavu obyvatel? ☐ ano ☐ ne ☐ možná	50% 10% 40%

Zdroj: Vlastní tvorba, 2019

Navrhované zvýšení sazeb spotřebních daní by valná část dotazovaných přivítala a domnívá se, stejně jako autorka práce, že by úprava sazeb mohla do jisté míry ovlivnit smýšlení poplatníků daně a mohla přispět ke snížení spotřeby produktů zatížených těmito daněmi. Zajímavým zjištěním bylo, že ačkoli jsou tabákové výrobky téměř stejně škodlivé jako alkohol, pro zvýšení sazeb u alkoholu bylo nižší procento dotazovaných.

Třetí a zároveň poslední část věnuje pozornost zavedení nových daní ze spotřeby a jejich vlivu na chování spotřebitelů:

Tabulka 9: Třetí část otázek dotazníkového šetření

Otázky pro třetí část	Relativní četnost odpovědí
Co si myslíte o zavedení uhlíkové daně? ☐ jsem pro její zavedení ☐ jsem proti jejímu zavedení	50% 50%
Zavedl/a byste nějakou další daň za účelem ochrany životního prostředí? (a kterou) ☐ ano ☐ ne	70% 30%
Myslíte si, že stát může prostřednictvím daní motivovat občany ke zlepšení jejich zdravotního stavu a k ochraně životního prostředí? ☐ ano ☐ ne ☐ možná	40% 10% 50%
Byl/a byste pro zdanění lékařského konj?! ☐ ano ☐ ne	30% 70%
Jaký máte názor na zavedení daně z prostituce? ☐ jsem pro zavedení daně ☐ jsem proti zavedení daně	80% 20%

Zdroj: Vlastní tvorba, 2019

Z dotazníkového šetření vyplývá, že většina dotázaných by byla pro zavedení dalších daní majících za cíl především zlepšení našich stravovacích návyků a ochranu životního prostředí, a to i přesto, že by se vlivem zavedení těchto daní zvýšily ceny některého zboží a služeb. Rovněž se domnívají, že jejich zavedení pomohlo ke zlepšení stravovacích návyků a zlepšení životosprávy. Názor na zavedení nových daní zachycuje následující graf:

Graf 5: Vyhodnocení zavedení nových typů daní

Zdroj: Vlastní tvorba,2019

5 ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zaměřovala na komparaci daňové politiky České republiky s některými vybranými státy Evropské unie a na její následnou úpravu. Cílem bylo zhodnocení naší současné daňové soustavy, navrhnoutí určitých změn ve výši nebo způsobu zdanění a doporučení zavedení pro naši republiku zcela nových daní.

Třetí kapitola práce byla věnována stručné deskripci současné daňové politiky, daňové soustavy a jednotlivých daní ČR. Navázala na ni kapitola čtvrtá, v níž bylo velmi stručně porovnáno daňové zatížení v České republice, na Slovensku a Rumunsku. Následně byly zkoumány specifické daně uvalované ostatními státy EU, jejich dopad a možnost jejich zavedení i u nás. Kapitulu zakončilo vyhodnocení dotazníkového šetření, v rámci kterého bylo zjištěno, že dotazovaní nejvíce pocítují zatížení daní z přidané hodnoty, jejíž sazby by se dle jejich názoru měly snížit, ale za nízké naopak považují sazby spotřebních daní uvalovaných na pivo, víno, meziprodukty, líh, tabák a tabákové výrobky. Dále se dotázaní shodli na tom, že by stát měl zasahovat do ekonomiky a prostřednictvím zavedení několika dalších spotřebních daní by měl své občany nabádat k zdravějšímu způsobu života.

Ačkoli se práce zprvu zaměřovala spíše na daně z příjmů, především daň ze zisku korporací, chcete-li daň z příjmů právnických osob, a jejich komparaci v rámci Evropské unie, během zkoumání daňové problematiky byla zjištěna celá řada skutečností, které by mohli pomoci České republice vyřešit některé poměrně závažné problémy. Z tohoto důvodu se tedy práce v samém závěru trochu odchýlila od původního záměru, avšak hlavní cíl práce zůstal naplněn.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

6. AGEL, Jonas and Peter Birch SORENSSEN. *Tax policy and labor market performance*. Cambridge, Mass: NIT Press Ltd, 2016, 344 p. ISBN 978-80-262-0122-94.
7. NERUDOVIÁ, Danuše. *Daňová politika v Evropské unii*. 13. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017. 213s. ISBN 978-80-7552-682-3.
8. ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii: daňové systémy všech 28 členských států EU, legislativní základy daňové harmonizace včetně judikátů SDEU, společný konsolidovaný základ daně (CCCTB), akční plán BEPS, zdanění finančního sektoru*. s7. vyd. Praha: Leges, 2018. 382 s. ISBN 978-80-7502-274-5
9. VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2018*. 14. vyd. Praha: 1. VOX, 2018, 404 s. ISBN 978-80-87480-63-2.
10. RADVAN, Michal. *Daně a správa daní*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2015, 130s. ISBN 978-80-210-7746-1.
11. KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 276 s. ISBN 978-80-7478-841-3.
12. Zákon č. 94/2018 Sb., Daňový řád. In: Sbírká zákonů. 5.6.2018. ISSN 1205-1207.
13. MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2018 Úplné znění k 1.1.2018*. Praha: Grada, 2018, 288 s. ISBN 978-80-271-0766-7.
14. Český statistický úřad. <http://www.czso.cz/csu/czso/spotreba-potravin-2017>.
15. EU Office /Knowledge Centre České republiky. *Průvodce podnikáním v Rumunsku*. 2018.

7 SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ, GRAFŮ A SCHÉMAT

Tabulka 1: Komparace DPPO v ČR, na Slovensku a v Rumunsku	39
Tabulka 2: Výše sazeb DPH v Evropské unii.....	41
Tabulka 3: Vývoj sazeb DPH v České republice	42
Tabulka 4: Daně k ochraně životního prostředí	44
Tabulka 5: Akcíz z alkoholu v jednotlivých státech EU	52
Tabulka 6: Akcíz z cigaret v jednotlivých státech Evropské unie.....	54
Tabulka 7: První část otázek dotazníkového šetření	57
Tabulka 8: Druhá část otázek dotazníkového šetření	58
Tabulka 9: Třetí část otázek dotazníkového šetření	59
Graf 1: Spotřeba cukrovinek v roce 2017 v Kg na osobu	47
Graf 2: Roční spotřeba piva, vína a lihovin na osobu v roce 2017.....	51
Graf 3: Roční spotřeba cigaret v ČR	53
Graf 4: Vyhodnocení daňového zatížení v ČR.....	58
Graf 5: Vyhodnocení zavedení nových typů daní	60
Schéma 1: Předmět daně.....	13
Schéma 2: Členění přímých daní.....	17
Schéma 3: Členění nepřímých daní	17
Schéma 4: Osoby zúčastněné při správě daní.....	18
Schéma 5: Členění orgánů finanční správy	18
Schéma 6: Typy daňového tvrzení	20
Schéma 7: Příslušenství daně	21
Schéma 8: Výdaje na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů	24
Schéma 9: Typy slev na dani	25
Schéma 10: Poplatníci daně.....	26
Schéma 11: Členění majetkových daní	29
Schéma 12: Členění selektivních daní ze spotřeby	33
Schéma 13: Poplatníci silniční daně	36
Schéma 14: Úprava spotřebních daní	45
Schéma 15: Přínosy a rizika zvýšení daně z tabáku a tabákových výrobků.....	55

8 SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
DIČ	daňové identifikační číslo
DPFO	daň z příjmů fyzických osob
DPH	daň z přidané hodnoty
DPPO	daň z příjmů právnických osob
EU	Evropská unie
FO	fyzické osoby
OECD	organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
PO	právnické osoby
ZO	zdaňovací období

9 PŘÍLOHA

Dotazník

Zdroj: práce autora

Daňové zatížení a návrh jeho změn

Myslíte si, že daňové reformy a podobné změny daňových zákonů během posledních let měly pozitivní vliv na ekonomický růst a plnění základních funkcí daní?

- ano
- ne
- do jisté míry

Domníváte se, že je daňové zatížení v ČR optimální?

- ano
- ne, je vyšší, než je nutné
- ne, je nižší, než je nutné

Které daně podle Vás nejvíce zatěžují daňové poplatníky?

- daně z příjmů
- majetkové daně
- daň z přidané hodnoty
- selektivní daně ze spotřeby
- ekologické daně

Myslíte si, že stát využívá příjmy plynoucí z daní efektivně?

- ano
- ne

Je pro Vás současná daňová soustava ČR dostatečně přehledná?

- ano
- ne

Který ze sousedních států má podle Vás nejlépe propracovanou daňovou politiku?

- Německo
- Rakousko
- Slovensko
- Rumunsko

Uvažoval/a jste někdy kvůli daňovému hledisku o změně profese případně o přestěhování do zahraničí?

- ano
- ne

Co si myslíte o současné výši sazeb daně z přidané hodnoty?

- měly by se zvýšit
- měly by se snížit
- nepotřebují měnit

Co si myslíte o výši sazeb z tabákových výrobků a surového tabáku?

- měly by se zvýšit
- měly by se snížit
- nepotřebují měnit

Myslíte si, že by jejich zvýšení mohlo přispět ke snížení počtu kuřáků?

- ano
- ne
- možná

Jste kuřák?

- ano
- ne
- příležitostný

Omezil/a byste kouření v případě zvýšení sazeb spotřební daně z tabáku a tabákových výrobků?

- ano
- ne
- možná

Co si myslíte o výši sazeb spotřebních daní z lihu, piva, vína a meziproductů?

- měly by se zvýšit
- měly by se snížit
- nepotřebují měnit

Myslíte, že by zvýšení těchto sazeb pomohlo snížit konzumaci alkoholu?

- ano
- ne
- možná

Byl /a byste pro zavedení daně z cukru?

- ano
- ne

Byl /a byste pro zavedení daně z tuku?

- ano
- ne

Myslíte, že by jejich zavedení přispělo ke zlepšení zdravotního stavu obyvatel?

- ano
- ne
- možná

Co si myslíte o zavedení uhlíkové daně?

- jsem pro její zavedení
- jsem proti jejímu zavedení

Zavedl/a byste nějakou další daň za účelem ochrany životního prostředí? (a kterou)

- ano
- ne

Myslíte si, že stát může prostřednictvím daní motivovat občany ke zlepšení jejich zdravotního stavu a k ochraně životního prostředí?

- ano
- ne
- možná

Byl/a byste pro zdanění lékařského konopí?

- ano
- ne

Jaký máte názor na zavedení daně z prostituce?

- jsem pro zavedení daně
- jsem proti zavedení daně

Jaké je Vaše pohlaví?

- mužské
- ženské

Váš věk je v rozpětí:

- od 15 do 35 let
- od 35 do 55 let
- nad 55 let